

**UCHWAŁA NR
RADY GMINY OSIEK**

z dnia 18 grudnia 2025 r.

**w sprawie przyjęcia Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych
Gminy Osiek na lata 2026-2035**

Na podstawie art.18 ust.2, pkt.15 ustawy z dnia 8 marca 1990r, o samorządzie gminnym (tj. Dz. U. z 2025r. poz. 1153), w związku z art. 16b i art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t. j. Dz. U. z 2025 r. poz. 1214 ze zm.), **Rada Gminy Osiek** uchwala:

§ 1.

Uchwala się Gminną Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Osiek na lata 2026-2035, stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Osiek.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia z mocą obowiązującą od dnia 1stycznia 2026r.

Załącznik do uchwały nr
Rady Gminy Osiek
z dnia 18 grudnia 2025 r.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Osiek na lata 2026-2035

SPIS TREŚCI

CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA	5
Warunki życia	5
Mieszkalnictwo	6
Opieka zdrowotna	6
Oświata i Kultura	7
Organizacje pozarządowe	10
Bezpieczeństwo publiczne	11
Diagnoza problemów społecznych w ujęciu działania instytucji pomocy społecznej	12
Zadania z zakresu pomocy społecznej realizowane przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	14
Osoby, rodziny korzystające z pomocy społecznej	15
Koszt świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej w Gminie Osiek w latach 2019–2024	17
Forma pomocy w latach 2022-2024 realizowana w Gminie Osiek	18
Koszty utrzymania mieszkańców Gminy Osiek w Domach Pomocy Społecznej (DPS)	21
Sytuacja osób starszych i osób z niepełnosprawnością w Gminie Osiek	22
Przyczyny kwalifikujące do świadczeń z pomocy społecznej	24
Długotrwała lub ciężka choroba oraz niepełnosprawność	26
Ubóstwo	28
Bezrobocie	29
Bezradność opiekuńczo-wychowawcza	30
Uzależnienia i przemoc domowa	34
Diagnoza problemów społecznych w ujęciu badań ankietowych – 2025	36
Wnioski i podsumowanie z przeprowadzonych badań	37
Dominujące zjawiska społeczne w Gminie Osiek	47
CZĘŚĆ ANALITYCZNA	50
Analiza SWOT	50
CZĘŚĆ PROGRAMOWA	55
Wizja i misja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych	55
Cele strategiczne, operacyjne, kierunki działań, realizatorzy, wskaźniki	56
Ramy finansowe	68
Prognoza zmian w okresie objętym Strategią	69
Monitoring i ewaluacja w procesie wdrażania Strategii	73

Wstęp

Politykę społeczną zazwyczaj definiuje się jako „działalność państwa, podmiotów samorządowych i pozarządowych organizacji zmierzającą do kształtowania odpowiednich warunków pracy i bytu, pożądaných struktur społecznych oraz stosunków społeczno-kulturowych, w których przy aktywności ludzi będzie możliwe zaspokojenie potrzeb społeczeństwa na poziomie możliwym w danym okresie”¹. Definicja ta wskazuje na główny cel polityki społecznej państwa- utrzymywanie rozwoju społecznego i gospodarczego.

Podstawowym dokumentem planistycznym w sferze polityki społecznej na poziomie lokalnym – Gminy Osiek jest Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych. Strategie rozwiązywania problemów społecznych, zgodnie z art. 17 ustawy o pomocy społecznej, mają dotyczyć programów pomocy społecznej, profilaktyki, a także rozwiązywania problemów zdiagnozowanych w danej społeczności. Celem strategii jest integracja osób, rodzin przejawiających problemy, a także dążenie do zmiany negatywnych sytuacji występujących w społeczeństwie².

Artykuł 16b wyżej wymienionej Ustawy określa kluczowe elementy, które powinna zawierać strategia rozwiązywania problemów społecznych.

Dokument ten powinien składać się w szczególności z:

1. diagnozy sytuacji społecznej, w tym określenia zdolności podmiotów ekonomii społecznej do realizacji usług społecznych w zakresie, o którym mowa w art. 2 ust. 1 pkt 1–14 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych,
2. prognozy zmian w zakresie objętym strategią,
3. określenia:
 - a) celów strategicznych projektowanych zmian,
 - b) kierunków niezbędnych działań,
 - c) sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych,
 - d) wskaźników realizacji działań.

¹ K. Loranty, *Bezpieczeństwo społeczne Rzeczypospolitej Polskiej*, Warszawa 2004, s. 98.

² Ustawa o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. (dalej: Ustawa o pomocy społecznej), art. 17.

Niniejszy dokument składa się z trzech zasadniczych, podstawowych części:

- a) diagnostycznej,
- b) analitycznej,
- c) programowej.

Część diagnostyczna dokumentu zawiera informacje o jednostce oraz diagnozę konkretnych problemów społecznych z przywołaniem danych empirycznych. Część analityczna porządkuje informacje, które udało się zgromadzić na etapie diagnozy. Część programowa obejmuje opracowanie założeń, które przekładają się na wizję, a następnie misję oraz cele strategiczne i operacyjne, które stanowią podstawę do opracowania konkretnych działań lub zadań, czyli sprecyzowanych przedsięwzięć, zaplanowanych do realizacji³.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Osiek na lata 2026-2035 jest zgodna z dokumentami strategicznymi z zakresu polityki społecznej opracowanymi na poziomie europejskim, krajowym, regionalnym i lokalnym. Wśród dokumentów, których założenia wpływają na kierunki działań w obszarze polityki społecznej, należy wymienić przede wszystkim:

- 1) Strategia Demograficzna 2040;
- 2) Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030;
- 3) Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030;
- 4) Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu, polityka publiczna z perspektywą do roku 2030;
- 5) Strategia na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021-2030;
- 6) Strategia rozwoju usług społecznych, polityka publiczna na lata 2021-2035;
- 7) Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2030;
- 8) Krajowy Plan Odbudowy;
- 9) Polityka społeczna wobec osób starszych 2030. BEZPIECZEŃSTWO – UCZESTNICTWO – SOLIDARNOŚĆ.

Wśród ustaw, które zostały uwzględnione w strategii rozwiązywania problemów społecznych jako podstawy prawne, należy wymienić przede wszystkim:

- 1) Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej,
- 2) ustawa o samorządzie gminnym,
- 3) ustawa o samorządzie powiatowym,

³ *Strategie Rozwiązywania Problemów Społecznych. Podręcznik metodyczny. Część praktyczna*, Lublin 2021, s. 15- 16.

- 4) ustawa o pomocy społecznej,
- 5) ustawa o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych,
- 6) ustawa o świadczeniach rodzinnych,
- 7) ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- 8) ustawa o przeciwdziałaniu przemocy domowej,
- 9) ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- 10) ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii,
- 11) ustawa o zatrudnieniu socjalnym,
- 12) ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
- 13) ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy,
- 14) ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,
- 15) ustawa o ekonomii społecznej,
- 16) ustawa o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami,
- 17) ustawa o zasadach prowadzenia polityki rozwoju,
- 18) ustawa Prawo oświatowe.

Celem Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest zdiagnozowanie problemów społecznych występujących na obszarze Gminy, a także wskazanie sposobów rozwiązania bądź ograniczenia ich wpływu na jakość życia mieszkańców.

CZEŚĆ DIAGNOSTYCZNA

Warunki życia

Jedną z fundamentalnych potrzeb społecznych, wpływających bezpośrednio na jakość życia i poczucie bezpieczeństwa mieszkańców, jest potrzeba posiadania **mieszkania**. Kwestia dostępności mieszkaniowej – rozumianej zarówno jako fizyczna dostępność lokali, jak i ich przystępność cenowa – nabiera szczególnego znaczenia w przypadku grup zagrożonych wykluczeniem społecznym, takich jak osoby starsze, samotne, z niepełnosprawnościami, a także młode rodziny czy osoby o niskich dochodach.

W tym obszarze niezwykle istotną rolę pełni **samorząd lokalny**, który poprzez odpowiedzialnie prowadzoną politykę mieszkaniową może aktywnie przeciwdziałać marginalizacji społecznej, wspierać rozwój wspólnoty lokalnej i zwiększać atrakcyjność Gminy jako miejsca do życia. Kluczowe działania samorządu obejmują m.in. rozwój budownictwa komunalnego i socjalnego, ewentualne tworzenie zasobów mieszkań wspomaganych, a także współpracę z organizacjami społecznymi i podmiotami rynku nieruchomości.

Sytuacja demograficzna – w tym zmieniająca się struktura wieku, migracje czy liczba gospodarstw domowych – stanowi istotne uwarunkowanie dla planowania lokalnej polityki mieszkaniowej. Wymusza konieczność dostosowania oferty mieszkaniowej do realnych potrzeb mieszkańców, takich jak np. dostępność mieszkań dla seniorów, osób samotnych czy rodzin wielodzietnych. Odpowiedzialna polityka w tym zakresie przekłada się nie tylko na warunki bytowe, ale też na spójność społeczną i przeciwdziałanie zjawiskom takim jak bezdomność czy depopulacja.

Równie istotnym filarem polityki społecznej jest system opieki zdrowotnej, którego celem jest zapewnienie każdemu obywatelowi dostępu do niezbędnych świadczeń medycznych, niezależnie od jego statusu materialnego. W Polsce system ten opiera się na **modelu ubezpieczeniowym**, co oznacza, że osoby objęte ubezpieczeniem zdrowotnym mają zagwarantowane prawo do ochrony zdrowia i korzystania z usług medycznych finansowanych ze środków publicznych.

System ten tworzą różnorodne **instytucje i podmioty lecznicze**, w tym placówki podstawowej opieki zdrowotnej, specjalistyczne przychodnie, szpitale, a także personel medyczny – lekarze, pielęgniarki, ratownicy i terapeuci – którzy wspólnie zapewniają kompleksową opiekę zdrowotną. Ramy prawne tego systemu wyznaczają m.in.:

- a) **ustawa o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych**,

- b) **ustawa o działalności leczniczej** (zastępująca dawną ustawę o zakładach opieki zdrowotnej).

Mieszkalnictwo

Gmina realizuje politykę mającą na celu zaspokojenie **potrzeb mieszkaniowych** mieszkańców, ze szczególnym uwzględnieniem przeciwdziałania bezdomności, wspierania rozwoju budownictwa socjalnego oraz tworzenia mieszkań o umiarkowanym czynszu w ramach Społecznej Inicjatywy Mieszkaniowej. Głównym zadaniem tej polityki jest pomoc rodzinom, które nie są w stanie samodzielnie zapewnić sobie odpowiednich warunków mieszkaniowych. Podstawą realizacji tych działań jest posiadanie przez gminę własnego zasobu mieszkaniowego.

Na terenie Gminy Osiek w latach 2022–2024 liczba mieszkań pozostawała na stałym poziomie i wynosiła 6 lokali. Wśród nich cztery stanowiły mieszkania komunalne, które zaspokajają potrzeby mieszkaniowe mieszkańców o niższych dochodach.

W każdym z analizowanych lat funkcjonowało także jedno mieszkanie socjalne oraz jeden tymczasowy lokal przeznaczony dla osób w sytuacjach kryzysowych. Stabilna liczba zasobów mieszkaniowych świadczy o utrzymaniu dotychczasowej polityki gminy w zakresie gospodarki lokalowej.

W 2024 roku na przydział mieszkania komunalnego oczekiwały trzy osoby, podczas gdy w latach 2022–2023 liczba oczekujących wynosiła po dwie osoby. W tym samym okresie nie odnotowano osób oczekujących na mieszkanie socjalne, co wskazuje na zaspokojenie bieżących potrzeb w tym zakresie. Dane te potwierdzają, że gmina skutecznie utrzymuje równowagę między dostępnymi zasobami mieszkaniowymi a zapotrzebowaniem mieszkańców.

Opieka zdrowotna

Opieka zdrowotna stanowi jeden z fundamentów funkcjonowania każdej społeczności lokalnej – jej dostępność, jakość i różnorodność bezpośrednio wpływają na jakość życia mieszkańców. Dobrze zorganizowany system zdrowotny umożliwia nie tylko leczenie chorób, ale także ich skuteczną profilaktykę, wspieranie zdrowego stylu życia oraz wczesne wykrywanie zagrożeń zdrowotnych. Istotne jest zapewnienie równych szans dostępu do usług medycznych dla wszystkich grup wiekowych i społecznych.

Na terenie Gminy Osiek w latach 2022–2024 funkcjonowała jedna publiczna przychodnia zdrowia, oraz filia w Głębowicach. W tym samym okresie nie działały żadne przychodnie prywatne, co wskazuje na dominującą rolę publicznego sektora ochrony zdrowia

w gminie. Ośrodek zdrowia, również zlokalizowany w Głębowicach, zapewnia mieszkańcom podstawową opiekę medyczną i dostęp do świadczeń zdrowotnych.

Na terenie gminy funkcjonowały dwie apteki, których liczba pozostawała niezmienna w analizowanych latach.

Stabilność liczby placówek medycznych i aptek świadczy o utrzymaniu stałego poziomu dostępności usług zdrowotnych dla mieszkańców gminy.

Oświata i Kultura

Placówki oświatowe i kulturalne funkcjonujące na terenie Gminy pełnią niezwykle istotną rolę w życiu lokalnej społeczności, będąc nie tylko przestrzenią nauki i rozwoju, ale także miejscem budowania więzi międzyludzkich, integracji międzypokoleniowej oraz kultywowania tradycji. Ich obecność i działalność wpływają pozytywnie na różne grupy mieszkańców – od najmłodszych po seniorów – przyczyniając się do tworzenia zrównoważonego i spójnego społeczeństwa.

W przypadku dzieci i młodzieży placówki oświatowe oferują przede wszystkim dostęp do wysokiej jakości edukacji, która stanowi fundament przyszłych sukcesów zawodowych i osobistych. To tutaj młodzi mieszkańcy zdobywają wiedzę, rozwijają umiejętności i uczą się funkcjonowania w społeczeństwie. Równie ważne są jednak działania wykraczające poza tradycyjny program nauczania – zajęcia pozalekcyjne, koła zainteresowań, warsztaty tematyczne czy konkursy, które umożliwiają uczniom rozwijanie pasji, odkrywanie talentów i kształtowanie tożsamości. Dzięki temu szkoły stają się nie tylko miejscem obowiązku, ale także przestrzenią samorealizacji, budowania relacji i rozwijania kompetencji społecznych.

Placówki kulturalne, takie jak domy kultury, biblioteki czy świetlice wiejskie, odgrywają równie ważną rolę w codziennym życiu mieszkańców. Są one otwarte na lokalną społeczność i oferują bogaty program wydarzeń kulturalnych, edukacyjnych i integracyjnych.

Dorośli

i seniorzy mogą uczestniczyć w spotkaniach tematycznych, wykładach, warsztatach rękodzielniczych, zajęciach ruchowych czy kursach rozwoju osobistego. Tego typu aktywności nie tylko wzbogacają wiedzę i umiejętności, ale również sprzyjają przeciwdziałaniu samotności i wykluczeniu społecznemu, wspierają aktywne starzenie się i umożliwiają rozwijanie nowych pasji oraz zainteresowań. Dla wielu osób starszych to również okazja do podzielenia się doświadczeniem i mądrością życiową z młodszymi pokoleniami, co dodatkowo umacnia więzi międzyludzkie.

Warto również podkreślić, że placówki oświatowe i kulturalne coraz częściej dostosowują swoją ofertę oraz infrastrukturę do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Dzięki odpowiednim udogodnieniom architektonicznym, technicznym oraz programowym, osoby z różnymi ograniczeniami mają możliwość pełnego uczestnictwa w życiu społecznym i kulturalnym. Tego typu inkluzywność jest niezwykle ważna – nie tylko z perspektywy sprawiedliwości społecznej, ale również jako wyraz troski o wspólnotę, w której każdy ma swoje miejsce.

Instytucje te pełnią również ważną funkcję w zakresie budowania lokalnej tożsamości i pielęgnowania tradycji. Organizacja wydarzeń okolicznościowych, świąt, festynów czy wystaw tematycznych pozwala mieszkańcom uczestniczyć w kulturze regionu, poznawać lokalne dziedzictwo i przekazywać je kolejnym pokoleniom. W ten sposób placówki oświatowe i kulturalne stają się naturalnym łącznikiem między przeszłością a przyszłością – promując jednocześnie wartości wspólnotowe i nowoczesne podejście do rozwoju społecznego.

Rola placówek oświatowych i kulturalnych w Gminie ma charakter wielowymiarowy. Wspierają one nie tylko proces edukacyjny i rozwój osobisty, ale również odgrywają kluczową rolę w integracji społecznej, budowaniu relacji międzyludzkich oraz wzmacnianiu tożsamości lokalnej. Dzięki nim Gmina może funkcjonować jako społeczność otwarta, aktywna i solidarna, w której każdy mieszkaniec – niezależnie od wieku, sprawności czy sytuacji życiowej – może znaleźć przestrzeń dla siebie, rozwijać swoje możliwości i współtworzyć życie publiczne.

System oświaty w Gminie Osiek stanowi ważny element lokalnej społeczności, zapewniając dzieciom i młodzieży dostęp do edukacji na wysokim poziomie oraz wspierając ich wszechstronny rozwój. Gmina pełni rolę organu prowadzącego dla trzech jednostek oświatowych, które realizują zadania dydaktyczne, wychowawcze i opiekuńcze, dostosowane do potrzeb uczniów i środowiska lokalnego. Placówki te tworzą spójną strukturę edukacyjną, obejmującą zarówno wychowanie przedszkolne, jak i nauczanie na poziomie szkoły podstawowej. Dzięki zaangażowaniu kadry pedagogicznej oraz wsparciu samorządu gmina konsekwentnie dąży do zapewnienia wysokiej jakości kształcenia oraz sprzyjających warunków dla rozwoju uczniów.

Gmina Osiek jest organem prowadzącym dla trzech jednostek oświatowych:

- Zespołu Szkolno-Przedszkolnego Nr 1 w Osieku, w skład którego wchodziło przedszkole oraz szkoła podstawowa,

- Szkoły Podstawowej Nr 2 w Osieku wraz z oddziałami przedszkolnymi prowadzonymi przy szkole podstawowej,
- Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Głębowicach, w skład którego wchodziło przedszkole oraz szkoła podstawowa.

W Gminie Osiek w latach 2022–2024 realizowano szereg działań profilaktycznych skierowanych do dzieci, młodzieży oraz kadry pedagogicznej, mających na celu promowanie zdrowego i bezpiecznego stylu życia. Kluczowym przedsięwzięciem była ogólnopolska kampania **„Zachowaj Trzeźwy Umysł”**, która w atrakcyjny sposób propagowała postawy wolne od uzależnień i zachęcała do rozwijania pasji. Ważnym elementem profilaktyki była również **Liga Halowej Piłki Nożnej**, stanowiąca przykład aktywnego spędzania wolnego czasu i integracji środowiska szkolnego.

W placówkach oświatowych organizowano **profilaktyczne spektakle, warsztaty i pogadanki**, które poruszały tematy uzależnień, przemocy, zdrowych relacji oraz bezpieczeństwa w sieci.

W 2024 roku szczególnym zainteresowaniem cieszył się projekt **„Tydzień profilaktyki – Skrzynia skarbów”**, łączący zabawę z edukacją emocjonalną i społeczną.

W powyższych działaniach uczestniczyło: w 2022 roku 508 uczniów i 21 nauczycieli, w 2023 roku 498 uczniów i 25 nauczycieli, a w 2024 roku 372 uczniów i 24 nauczycieli. Z roku na rok programy te przyczyniały się do wzrostu świadomości młodzieży w zakresie zagrożeń wynikających z uzależnień oraz rozwijania umiejętności radzenia sobie w trudnych sytuacjach. Realizacja tych inicjatyw potwierdza zaangażowanie Gminy Osiek w konsekwentne wspieranie działań profilaktycznych i wychowawczych wśród dzieci i młodzieży.

W 2022 roku zorganizowano także kolonie i obozy socjoterapeutyczne dla dzieci i rodzin z problemem alkoholowym, w których uczestniczyło 47 osób, a także pozalekcyjne zajęcia sportowe w ramach gminnego programu profilaktyki – 400 uczestników. Ważną formą działań były rodzinne wydarzenia sportowe i rekreacyjne, takie jak Rodzinny Turniej Piłki Nożnej, Rodzinny Rajd Rowerowy czy festyny rodzinne z elementami profilaktyki, które zgromadziły łącznie około 1100 uczestników. W tym samym roku odbyły się obozy terapeutyczne dla dorosłych (12 osób), konkursy plastyczne dla dzieci (145 osób) oraz wspieranie lokalnych klubów i stowarzyszeń (45 osób), promujących alternatywne sposoby

spędzania czasu wolnego. W 2023 roku kontynuowano kolonie i obozy z programem profilaktycznym dla 60 osób oraz pozalekcyjne zajęcia sportowe dla 350 uczestników, a rodzinne wydarzenia integracyjne zgromadziły około 1200 osób. Obozy terapeutyczne dla dorosłych objęły 14 osób, konkursy plastyczne 150 dzieci, a wspieranie lokalnych klubów i stowarzyszeń 43 osoby. W 2024 roku kolonie i obozy profilaktyczne uczestniczyły w nich 60 osób, natomiast zajęcia sportowe objęły już 520 uczestników. Rodzinne wydarzenia profilaktyczne odbywały się pod hasłem kampanii „Rodzina na TAK” i zgromadziły około 1100 uczestników, a obozy terapeutyczne dla dorosłych oraz konkursy plastyczne dla dzieci zgromadziły odpowiednio 12 i 130 osób. Dodatkowo w 2024 roku nastąpił znaczny wzrost liczby osób korzystających ze wsparcia lokalnych klubów i stowarzyszeń – 147 uczestników, co świadczy o rosnącym zainteresowaniu alternatywnymi formami spędzania czasu wolnego.

Dzięki tym działaniom Gmina Osiek skutecznie wspierała rozwój społeczny, edukacyjny i zdrowotny mieszkańców, łącząc profilaktykę z aktywnym i integracyjnym spędzaniem czasu.

Gminne Centrum Kultury, Czytelnictwa i Sportu w Osieku pełni kluczową rolę w rozwoju życia kulturalnego, czytelnictwa oraz aktywności sportowej na terenie gminy. Centrum prowadzi różnorodne działania mające na celu upowszechnianie kultury oraz promocję zdrowego i aktywnego stylu życia wśród mieszkańców. W ramach swojej struktury organizacyjnej funkcjonuje **Centrum Kultury**, które zajmuje się organizacją wydarzeń artystycznych i edukacyjnych. Działalność sportową koordynuje **Ośrodek Sportu i Rekreacji**, oferując mieszkańcom możliwość uczestnictwa w zajęciach i zawodach sportowych. Ponadto **Biblioteka Publiczna** wspiera rozwój czytelnictwa, prowadzi działalność edukacyjną i kulturalną oraz udostępnia mieszkańcom bogaty zasób książek i materiałów multimedialnych.

Organizacje pozarządowe

Wśród organizacji pozarządowych działających na terenie Gminy Osiek, o których mowa w art. 3 ust. 2 oraz podmiotów, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1491 z późn. zm.), wymienia się:

- Stowarzyszenie Inicjatyw Społecznych w Osieku,
- Towarzystwo Miłośników Osieka,
- Stowarzyszenie Integracyjne „Wspólna Sprawa” w Osieku,

- Ludowy Klub Sportowy „Brzezina” Osiek,
- Stowarzyszenie Ziemi Głębowickiej,
- Fundacja Świetlica Feniks,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Osieku,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Głębowicach,
- Koło Gospodyń Wiejskich w Osieku,
- Koło Gospodyń Wiejskich w Głębowicach,
- Stowarzyszenie Górników Emerytów i Rencistów Górniczych w Osieku,
- Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Andrzeja Apostoła,
- Parafia św. Stanisława Biskupa i Męczennika w Osieku Górnym,
- Parafia Matki Bożej Szkaplerznej w Głębowicach,
- Stowarzyszenie Dolina Karpi,
- Stowarzyszenie Powiatów, Miast i Gmin „Forum Małopolski Zachodniej”.

Współpraca Gminy Osiek z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego opiera się na zasadach partnerstwa, pomocniczości, suwerenności stron, efektywności, uczciwej konkurencji i jawności. Jej głównym celem jest lepsze zaspokajanie potrzeb społecznych, podnoszenie jakości życia mieszkańców oraz wzmacnianie więzi pomiędzy samorządem a sektorem pozarządowym. Współpraca realizowana jest w dwóch formach – finansowej, polegającej m.in. na udzielaniu dotacji na realizację zadań publicznych oraz pozafinansowej, obejmującej wymianę informacji, konsultacje społeczne i wsparcie organizacyjne. Gmina angażuje organizacje pozarządowe w realizację działań na rzecz rozwoju lokalnej społeczności, wspiera ich inicjatywy i udostępnia infrastrukturę, taką jak lokale czy obiekty sportowe. Istotnym elementem tej współpracy jest również promowanie dorobku organizacji i integracja środowisk działających na rzecz dobra wspólnego. Wspólne przedsięwzięcia, takie jak imprezy sportowe, kulturalne czy społeczne, stanowią przykład skutecznego partnerstwa między gminą a organizacjami społecznymi. Dzięki temu współpraca ta przyczynia się do aktywizacji mieszkańców oraz wzmacniania kapitału społecznego w Gminie Osiek.

Bezpieczeństwo publiczne

Bezpieczeństwo publiczne obejmuje całokształt działań, środków i instytucji mających na celu ochronę mieszkańców przed zagrożeniami, które mogą zakłócać ich codzienne funkcjonowanie, poczucie stabilności i spokoju. To stan, w którym jednostki oraz wspólnoty

lokalne mogą żyć i działać zgodnie z przyjętymi normami prawnymi, społecznymi i obyczajowymi – bez obawy o swoje życie, zdrowie, mienie czy godność.

Zapewnienie bezpieczeństwa publicznego jest jednym z kluczowych zadań własnych jednostek samorządu terytorialnego. Obejmuje ono zarówno działania prewencyjne, jak i reagowanie na sytuacje kryzysowe, współpracę z policją, strażą pożarną, strażą miejską, a także wspieranie inicjatyw obywatelskich i lokalnych form samoorganizacji w tym obszarze. Samorządy mogą również podejmować działania w zakresie monitoringu przestrzeni publicznych, poprawy infrastruktury oświetleniowej, rewitalizacji zaniedbanych obszarów czy tworzenia bezpiecznych przestrzeni rekreacyjnych, które sprzyjają integracji mieszkańców i ograniczają czynniki ryzyka.

Na wzrost poziomu bezpieczeństwa wpływają także działania o charakterze pośrednim, realizowane w ramach innych obszarów polityki lokalnej. Są to m.in. inicjatywy w zakresie edukacji, wychowania i profilaktyki, które kształtują postawy obywatelskie i społeczne już od najmłodszych lat. Znaczenie ma również dostępność do opieki zdrowotnej, wsparcia psychologicznego, instytucji pomocowych czy placówek socjalnych, które odpowiadają na potrzeby osób w kryzysie.

Ważną rolę odgrywa także **walka z przyczynami przestępczości i problemów społecznych,** takimi jak uzależnienia od alkoholu czy narkotyków, przemoc domowa, bezrobocie czy ubóstwo. Kompleksowe podejście do bezpieczeństwa publicznego zakłada zatem nie tylko przeciwdziałanie skutkom zagrożeń, lecz również usuwanie ich źródeł poprzez politykę społeczną, edukacyjną i gospodarczą.

Współczesne rozumienie bezpieczeństwa publicznego uwzględnia też elementy **bezpieczeństwa psychicznego i emocjonalnego** – takie jak przeciwdziałanie mowie nienawiści, dyskryminacji czy wykluczeniu – które wpływają na to, jak mieszkańcy postrzegają swoje otoczenie i relacje społeczne. Dlatego działania Gminy w tym zakresie powinny być zintegrowane, wielopłaszczyznowe i oparte na współpracy z mieszkańcami oraz organizacjami społecznymi.

Diagnoza problemów społecznych w ujęciu działania instytucji pomocy społecznej

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa. Zadania pomocy społecznej są określone Ustawą z dnia 12 marca 2004 roku. Zgodnie z jej postanowieniem, głównym celem pomocy społecznej ma być umożliwienie osobom i rodzinom

przewyciężenie takich sytuacji życiowych, którym nie są w stanie podołać przy użyciu własnych środków, możliwości i uprawnień. Realizacja zadań została podzielona tutaj pomiędzy organy administracji publicznej. Ogólne zadania (strategiczne) związane z realizacją polityki społecznej wykonuje województwo. Powiat odpowiada za zadania o charakterze specjalistycznym. Z kolei Gmina realizuje tzw. usługi podstawowe, czyli np. funkcjonowanie domów pomocy społecznej, ośrodków wychowawczych, pomoc rzeczowa, zasiłki docelowe przyznawane na zaspokojenie podstawowych potrzeb, udzielanie schronienia i posiłku, zasiłki na pokrycie wydatków powstałych wskutek zdarzeń losowych itd.

Na terenie Gminy Osiek zadania z zakresu pomocy społecznej realizowane są przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Osieku. Na podstawie art. 7 ustawy o pomocy społecznej osobom i rodzinom udziela się świadczeń społecznych w szczególności z powodu:

- ubóstwa,
- sieroctwa,
- bezdomności,
- bezrobocia,
- niepełnosprawności,
- długotrwałej lub ciężkiej choroby,
- przemocy domowej,
- potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi,
- potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności,
- bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych,
- trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego,
- alkoholizmu lub narkomani,
- zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej
- klęski żywiołowej lub ekologicznej.

Osoby starsze mają możliwość uczestniczenia w zajęciach organizowanych przez Koła Gospodyń Wiejskich w Osieku i Głębowicach.

Osoby aktywne fizycznie mogą korzystać z okolicznych tras do Nordic Walking oraz z zajęć oferowanych przez Stowarzyszenie Integracyjne „Wspólna Sprawa” w Osieku.

Rodziny borykające się z problemami uzależnień mogą otrzymać wsparcie poprzez spotkania Grupy AA, konsultacje z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz korzystać z usług terapeutycznych świadczonych na terenie Osieka oraz w poradniach odwykowych na terenie powiatu. Dzięki tym inicjatywom mieszkańcy gminy mają szeroki dostęp do działań integrujących społeczność, wspierających zdrowie i aktywność oraz pomagających w przezwyciężaniu trudności życiowych.

Zadania z zakresu pomocy społecznej realizowane przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

Zadania w zakresie pomocy społecznej, rodzaje świadczeń, zasady i tryb ich udzielania oraz organizację pomocy społecznej określa ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej oraz akty wykonawcze do tej ustawy.

W ramach zadań własnych i zleconych realizowanych przez Gminę ustala się prawo świadczeń pieniężnych i niepieniężnych. Podstawowym działaniem Ośrodka jest praca socjalna i świadczenie usług socjalnych. Praca socjalna świadczona jest na rzecz poprawy funkcjonowania osób i rodzin w ich środowisku społecznym. Pracownicy socjalni poprzez świadczenie pracy socjalnej wzmacniają zdolności swoich podopiecznych, motywują do samodzielnego rozwiązywania problemów oraz aktywizują zawodowo i społecznie. Świadczenia materialne stanowią jedynie uzupełnienie tych działań.

Do świadczeń pieniężnych zaliczają się:

- zasiłek stały,
- zasiłek okresowy,
- zasiłek celowy i specjalny zasiłek celowy,
- zasiłek i pożyczka na ekonomiczne usamodzielnienie,
- pomoc na usamodzielnienie oraz na kontynuowanie nauki,
- świadczenie pieniężne na utrzymanie i pokrycie wydatków związanych z nauką języka polskiego dla cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy udzielone w związku z okolicznością, o której mowa w art. 159 ust. 1 pkt 1 lit. c lub d ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach,
- wynagrodzenie należne opiekunowi z tytułu sprawowania opieki przyznane przez sąd.

Do świadczeń niepieniężnych zaliczają się:

- praca socjalna,
- bilet kredytowany,
- składki na ubezpieczenie zdrowotne,
- składki na ubezpieczenia społeczne,
- pomoc rzeczowa, w tym na ekonomiczne usamodzielnienie,
- sprawienie pogrzebu,
- poradnictwo specjalistyczne,
- interwencja kryzysowa,
- schronienie,
- posiłek,
- niezbędne ubranie,
- usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania, w ośrodkach wsparcia oraz w rodzinnych domach pomocy,
- specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania oraz w ośrodkach wsparcia,
- mieszkanie chronione,
- pobyt i usługi w domu pomocy społecznej,
- pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, w tym w mieszkaniu chronionym, pomoc w uzyskaniu zatrudnienia, pomoc na zagospodarowanie - w formie rzeczowej dla osób usamodzielnianych.

Osoby, rodziny korzystające z pomocy społecznej

W Gminie Osiek w latach 2018–2024 obserwuje się wyraźny spadek liczby rodzin oraz osób korzystających z pomocy społecznej. W 2018 roku wsparciem objętych było 199 rodzin, w których żyło 473 osoby, natomiast w 2024 roku liczba ta zmniejszyła się do 94 rodzin i 175 osób. Tendencja ta wskazuje na stopniową poprawę sytuacji materialnej mieszkańców oraz skuteczność działań pomocowych i aktywizacyjnych prowadzonych przez gminę. Pomoc społeczna koncentruje się głównie na wspieraniu rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywaniu szans społecznych. Spadek liczby beneficjentów może świadczyć o wzroście samodzielności ekonomicznej mieszkańców i skutecznym wdrażaniu lokalnej polityki społecznej.

Liczba rodzin i liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej		
Rok	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach

2018	199	473
2019	206	448
2020	96	162
2021	104	182
2022	103	186
2023	99	192
2024	94	175

W latach 2018–2024 liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w Gminie Osiek ulegała zmianom, przy czym zauważalny jest spadek liczby świadczeń pieniężnych i wzrost zainteresowania świadczeniami niepieniężnymi. W 2018 roku świadczenia pieniężne otrzymało 106 osób, natomiast w 2024 roku liczba ta zmniejszyła się do 64. Jednocześnie liczba osób korzystających ze świadczeń niepieniężnych wzrosła z 20 do 27, co może wskazywać na rosnącą skuteczność form wsparcia niematerialnego, takich jak poradnictwo czy pomoc usługowa. Dane te pokazują zmianę charakteru pomocy społecznej – od wsparcia finansowego w kierunku działań aktywizujących i wspierających samodzielność mieszkańców.

Liczba osób korzystająca ze świadczeń		
	Świadczenia niepieniężne	Świadczenia pieniężne
2018	20	106
2019	25	118
2020	14	89
2021	19	96
2022	19	89
2023	18	71
2024	27	64

W latach 2018–2024 liczba rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w Gminie Osiek ulegała stopniowym zmianom. Widoczny jest spadek liczby rodzin pobierających świadczenia pieniężne – z 104 w 2018 roku do 64 w 2024 roku, co może świadczyć o poprawie sytuacji materialnej mieszkańców. Jednocześnie wzrosła liczba rodzin korzystających ze świadczeń niepieniężnych, z 12 w 2018 roku do 19 w 2024 roku. Dane te wskazują na większe zapotrzebowanie na pomoc o charakterze wspierającym i aktywizującym, a nie wyłącznie finansowym.

Liczba rodzin korzystająca ze świadczeń		
Rok	Świadczenia niepieniężne	Świadczenia pieniężne

2018	12	104
2019	14	115
2020	10	88
2021	9	96
2022	8	88
2023	9	71
2024	19	64

Koszt świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej w Gminie Osiek w latach 2019–2024

W latach 2019–2024 w Gminie Osiek obserwuje się systematyczny wzrost wydatków na świadczenia pieniężne z pomocy społecznej. W porównaniu z rokiem 2019, kiedy łączna kwota wyniosła 217,5 tys. zł, w roku 2024 odnotowano już 380,6 tys. zł, co oznacza wzrost o ponad 75% w ciągu sześciu lat.

Największy przyrost nastąpił w latach 2021–2022, kiedy wartość świadczeń zwiększyła się o ponad 70 tys. zł, co może być związane z pogorszeniem sytuacji ekonomicznej części mieszkańców, wzrostem kosztów utrzymania, a także rosnącą liczbą osób wymagających wsparcia. W kolejnych latach (2023–2024) wzrost utrzymał się, co świadczy o utrwalonym trendzie zwiększonych potrzeb socjalnych w lokalnej społeczności.

Można zatem wnioskować, że rosnące wydatki na świadczenia pieniężne są efektem zarówno zmian demograficznych (starzenie się ludności, wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym), jak i czynników społeczno-ekonomicznych, takich jak bezrobocie, niskie dochody gospodarstw domowych czy wzrost kosztów życia.

Rok	Kwota świadczeń pieniężnych (zł)
2019	217 541,05 zł
2020	219 437,28 zł
2021	240 328,33 zł
2022	311 230,16 zł
2023	329 128,94 zł
2024	380 632,41 zł

Koszt usług opiekuńczych

W latach 2022–2024 koszty świadczeń dla osób objętych wsparciem kształtowały się następująco: w 2022 roku wyniosły 54 338 zł, w 2023 roku spadły nieznacznie do 50 352 zł, natomiast w 2024 roku wzrosły do 71 799 zł. Wzrost kosztów w 2024 roku wynikał z rozszerzenia zakresu wsparcia i objęcia większej liczby osób. Planowane wydatki na 2025 rok, po uwzględnieniu zmiany uchwały dotyczącej odpłatności, szacowane są na 59 700 zł, co oznacza spadek w porównaniu z rokiem poprzednim.

Z analizy wydatków wynika, że koszty świadczeń są wrażliwe na liczbę osób objętych wsparciem oraz wprowadzane regulacje dotyczące odpłatności. Wzrost w 2024 roku pokazuje zwiększone zapotrzebowanie na usługi, natomiast prognoza na 2025 rok wskazuje na możliwość ograniczenia wydatków przy równoczesnym zachowaniu wsparcia dla beneficjentów.

Rok	Liczba osób	Koszt
2022	4	54 338 zł
2023	3	50 352 zł
2024	6	71 799 zł

Forma pomocy w latach 2022-2024 realizowana w Gminie Osiek

Na podstawie danych z lat 2022–2024 widać kilka istotnych trendów i wniosków dotyczących funkcjonowania pomocy społecznej w Gminie Osiek:

Przede wszystkim, wsparcie finansowe dla rodzin i osób w trudnej sytuacji materialnej pozostaje systematycznie udzielane, przy czym liczba rodzin korzystających z różnych form zasiłków utrzymuje się na stosunkowo stabilnym poziomie. Zasiłki stałe i okresowe wciąż stanowią podstawową formę pomocy dla osób spełniających kryterium dochodowe lub zmagających się z chorobą, niepełnosprawnością czy bezrobociem, co podkreśla znaczenie wsparcia finansowego w zapewnieniu bezpieczeństwa socjalnego.

Pomoc celowa, w tym bezzwrotne zasiłki, specjalne świadczenia oraz wsparcie w sytuacjach losowych, wskazuje na elastyczność systemu w reagowaniu na nagłe potrzeby mieszkańców. Widać, że w roku 2024 znacznie wzrosła liczba rodzin korzystających z zasiłku w sytuacjach losowych, co wskazuje na większe potrzeby wynikające z niespodziewanych zdarzeń.

Wsparcie w postaci posiłków, zarówno dla dzieci w szkołach, jak i dla osób dorosłych, pozostaje istotnym elementem pomocy społecznej, a liczba świadczeń świadczy o systematycznej opiece nad osobami wymagającymi wsparcia żywieniowego.

Z kolei usługi opiekuńcze i specjalistyczne, wraz z całodobową opieką w Domach Pomocy Społecznej, wskazują na rosnące znaczenie opieki nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi. Liczba osób korzystających z tych usług rośnie, co pokazuje, że starzejące się społeczeństwo wymaga coraz większego wsparcia w codziennym funkcjonowaniu.

Również praca socjalna pozostaje kluczowym elementem systemu wsparcia – jej celem jest nie tylko świadczenie pomocy materialnej, ale także wzmacnianie lub odzyskiwanie zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie, wspieranie rodzin i integracja osób potrzebujących z lokalną społecznością.

Podsumowując, system pomocy społecznej w gminie Osiek jest wieloaspektowy i elastyczny, obejmuje zarówno wsparcie finansowe, opiekę i posiłki, jak i działania socjalne mające na celu poprawę jakości życia osób starszych, niepełnosprawnych i ich rodzin. Dane pokazują stabilność w udzielaniu pomocy oraz rosnące znaczenie wsparcia opiekuńczego w obliczu starzejącego się społeczeństwa.

Forma pomocy	2022	2023	2024	Uwagi
Zasilek stały	14 rodzin (128 świadczeń)	15 rodzin (152 świadczenia)	13 rodzin (145 świadczeń)	Dla osób spełniających kryterium dochodowe
Zasilek okresowy	28 rodzin (211 świadczeń)	33 rodziny (249 świadczeń)	30 rodzin (146 świadczeń)	Ze względu na chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie
Zasilek celowy / bezzwrotny zasilek celowy	80 rodzin	54 rodziny	56 rodzin	Na pokrycie niezbędnych potrzeb bytowych
Specjalny zasilek celowy	34 rodzin (37 świadczeń) + 23 rodziny (jubileusze)	10 rodzin (20 świadczeń)	7 rodzin (9 świadczeń)	Dla osób o dochodach przekraczających kryterium dochodowe
Zasilek celowy w sytuacji klęsk i zdarzeń losowych	2 rodziny (3 świadczenia)	0	11 rodzin	Po zdarzeniach losowych
Pomoc w postaci gorącego posiłku	61 osób (2621 świadczeń)	60 osób (2840 świadczeń)	92 osoby (344 świadczeń)	Gorący posiłek dziennie lub zakup posiłku
Posiłki dla dzieci w szkołach	27 dzieci (2398 posiłków)	18 dzieci (2396 posiłków)	22 dzieci (2462 posiłków)	W ramach programu „Posiłek w szkole i w domu”

Usługi opiekuńcze	4 osoby	3 osoby	6 osób	Pomoc w codziennych czynnościach, higiena, kontakt z otoczeniem
Specjalistyczne usługi opiekuńcze	1 osoba	1 osoba	1 osoba	Dostosowane do potrzeb wynikających ze schorzenia lub niepełnosprawności
Domy Pomocy Społecznej (DPS)	6 osób	8 osób	10 osób	Całodobowa opieka dla osób starszych i niepełnosprawnych
Prawo do świadczeń opieki zdrowotnej	7 decyzji	11 decyzji	13 decyzji	Przyznawane po przeprowadzeniu wywiadu środowiskowego; dla osób posiadających obywatelstwo polskie, zamieszkujących na terytorium RP i spełniających kryterium dochodowe wynikające z ustawy o pomocy społecznej
Praca socjalna	97 rodzin tj. 178 osobom w rodzinie w tym zrealizowano 10 kontraktów socjalnych.	96 rodzin tj. 186 osobom w rodzinie w tym zrealizowano 2 kontraktów socjalnych.	91 rodzin tj. 170 osobom w rodzinie w tym zrealizowano 6 kontraktów socjalnych.	Pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie

Analiza danych za lata **2022–2024** pokazuje stopniowy spadek liczby rodzin korzystających z klasycznych form wsparcia rodzinnego, takich jak zasiłek rodzinny czy dodatki z tytułu urodzenia dziecka. W 2022 roku z tych świadczeń korzystało jeszcze 125 rodzin, natomiast w 2024 roku już tylko 55. Podobny trend dotyczy jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka oraz świadczenia rodzicielskiego, co może być odzwierciedleniem niekorzystnych zmian demograficznych, w tym spadku liczby urodzeń oraz migracji młodych rodzin.

W przeciwieństwie do tego kierunku zmian, **świadczenia o charakterze opiekuńczym i pielęgnacyjnym** utrzymują się na wysokim i stabilnym poziomie. Liczba rodzin pobierających **zasiłek pielęgnacyjny** wzrosła z 178 w 2022 roku do 190 w 2024 roku, a liczba świadczeń pielęgnacyjnych pozostaje zbliżona w kolejnych latach. Wskazuje to na **rosnące potrzeby w zakresie opieki nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi**, co

koresponduje z procesem starzenia się społeczeństwa i zwiększającym się udziałem osób w wieku poprodukcyjnym w strukturze demograficznej gminy.

Łącznie widać trend zmniejszenia liczby świadczeniobiorców w klasycznych formach pomocy rodzinnej, przy równoczesnym wzroście nakładów na świadczenia opiekuńcze i pielęgnacyjne, związane z opieką nad osobami niepełnosprawnymi. Trend ten wskazuje na konieczność dalszego rozwoju usług wspierających opiekę długoterminową i wsparcie rodzin pełniących funkcje opiekuńcze.

Świadczenia rodzinne	2022	2023	2024
Zasilek rodzinny i dodatki	125 rodzin / 3 214 świadczeń	67 rodzin / 2 152 świadczeń	55 rodzin / 1 483 świadczeń
Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka	39 rodzin / 41 świadczeń	21 rodzin / 23 świadczenia	17 rodzin / 17 świadczeń
Świadczenie rodzicielskie	23 rodzin / 178 świadczeń	14 rodzin / 64 świadczenia	10 rodzin / 85 świadczeń
Zasilek pielęgnacyjny	178 rodzin / 2 005 świadczeń	183 rodziny / 2 063 świadczenia	190 rodzin / 2 130 świadczeń
Świadczenie pielęgnacyjne	55 rodzin / 619 świadczeń	52 rodziny / 561 świadczeń	45 rodzin / 603 świadczeń
Specjalny zasilek opiekuńczy	0 rodzin / 0 świadczeń	0 rodzin / 0 świadczeń	0 rodzin / 0 świadczeń

Koszty utrzymania mieszkańców Gminy Osiek w Domach Pomocy Społecznej (DPS)

W ostatnich latach obserwuje się **systematyczny wzrost wydatków gminy na pokrycie kosztów pobytu mieszkańców w Domach Pomocy Społecznej**. W 2023 roku z tej formy wsparcia korzystało 8 osób, a całkowity koszt utrzymania wyniósł **253 751 zł**. W 2024 roku liczba osób wzrosła do **10**, co przełożyło się na wydatek rzędu **400 943 zł**.

Na rok 2025, przy utrzymaniu tej samej liczby mieszkańców (10 osób), przewidywany koszt wynosi **464 400 zł**, natomiast w planie na rok 2026 założono pobyt **9 osób** przy łącznym koszcie **486 000 zł**.

Wzrost wydatków mimo niewielkich zmian liczby mieszkańców świadczy o **rosnących kosztach utrzymania w placówkach opiekuńczych**, obejmujących m.in. podwyższenie kosztów usług opiekuńczych, wyżywienia, energii oraz kosztów osobowych w DPS-ach. Dane te potwierdzają, że opieka instytucjonalna stanowi coraz bardziej znaczącą pozycję w budżecie pomocy społecznej gminy, zwłaszcza w kontekście **zwiększających się potrzeb osób starszych i niesamodzielnych**.

Sytuacja osób starszych i osób z niepełnosprawnością w Gminie Osiek

Polska stoi w obliczu istotnych zmian demograficznych, które mają wpływ na potrzeby społeczne i funkcjonowanie systemu wsparcia. W pierwszym półroczu 2025 roku urodziło się w Polsce 115,7 tys. dzieci, co stanowi spadek w stosunku do roku poprzedniego. Prognozy wskazują, że liczba urodzeń w całym 2025 roku wyniesie około 240 tys., czyli poziom, którego spodziewano się dopiero w połowie XXI wieku. Równocześnie liczba ludności Polski systematycznie maleje i w 2024 roku wyniosła 37,49 mln osób.

Te zmiany prowadzą do starzenia się społeczeństwa – osoby w wieku poprodukcyjnym stanowią już obecnie około 24% populacji. W ciągu najbliższych dziesięcioleci ich udział może znacząco wzrosnąć, co **zwiększy zapotrzebowanie na usługi opiekuńcze, placówki wsparcia oraz różnorodne formy pomocy dla osób starszych i osób z niepełnosprawnością⁴.**

Według stanu na koniec 2024 r., liczba ludności Gminy Osiek wyniosła ok. 8 130 osoby, w tym 51,25% stanowiły kobiety, a 48,75% mężczyźni. Struktura ludności ze względu na wiek przedstawiała się następująco: 1 624 osoby w wieku przedprodukcyjnym (806 K, 818 M), 4 944 osób w wieku produkcyjnym (2342 K, 2602 M) oraz 1 562 osoby w wieku poprodukcyjnym (1020 K, 542 M)⁵.

W obliczu starzejącego się społeczeństwa szczególnie istotne staje się zapewnienie wsparcia osobom starszym i niepełnosprawnym, zarówno w miejscu zamieszkania, jak i w placówkach dziennych czy całodobowej opieki. Podstawowym celem jest poprawa jakości życia tych osób oraz wsparcie ich rodzin, które często pełnią funkcję głównych opiekunów.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Osieku systematycznie realizuje zadania mające na celu wspieranie osób, które ze względu na wiek, chorobę lub niepełnosprawność wymagają częściowej lub całodobowej opieki oraz pomocy w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych. Wsparcie to obejmuje przyznawanie usług opiekuńczych, specjalistycznych usług opiekuńczych (w tym psychiatrycznych), zapewnienie posiłków oraz kierowanie osób do odpowiednich ośrodków wsparcia.

Program AOON zapewnia wsparcie osobom niepełnosprawnym w codziennym funkcjonowaniu, zwiększając ich samodzielność i integrację społeczną. Analizując dane z lat 2022–2026 widać wyraźny trend wzrostowy zarówno liczby osób korzystających z usług

⁴ <https://afirmacja.info/2025/09/11/liczba-urodzen-w-polsce-spada-szybciej-niz-prognozowano-katastrofa-demograficzna-nadejdzie-30-lat-wczesniej/>

⁵ Źródło: USC 2025 Osiek

asystenta, jak i kosztów realizacji programu. W szczególności od 2024 roku liczba beneficjentów znacząco rośnie, co powoduje również wzrost nakładów finansowych, a planowane działania na rok 2026 przewidują dalszą rozbudowę wsparcia.

Uczestnik programu nie ponosił odpłatności za usługę. Wydatki obejmowały wszystkie koszty obsługi w tym: wynagrodzenia asystentów, koszty przejazdów i ubezpieczenia NW.

Rok	Liczba osób objętych wsparciem AOON	Koszt
2022	5	67 204 zł
2023	10	178 449 zł
2024	18	202 186 zł
2025	29	516 845 zł
Plan: 2026	35	1 440 342 zł

Program **Opieka Wytnieniowa (OW)** jest kierowany do członków rodzin lub opiekunów, którzy wymagają wsparcia w postaci doraźnej, czasowej przerwy w sprawowaniu bezpośredniej opieki nad dziećmi z orzeczeniem o niepełnosprawności, a także nad osobami posiadającymi orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności albo orzeczenie traktowane na równi z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności.

Opieka wytnieniowa ma za zadanie odciążenie członków rodzin lub opiekunów osób z niepełnosprawnościami poprzez wsparcie ich w codziennych obowiązkach przez zapewnienie czasowego zastępstwa. Dzięki temu wsparciu osoby zaangażowane na co dzień w sprawowanie opieki dysponować będą czasem, który będą mogły przeznaczyć na odpoczynek i regenerację, jak również na załatwienie niezbędnych spraw życiowych. Usługi opieki wytnieniowej mogą służyć również okresowemu zabezpieczeniu potrzeb osoby z niepełnosprawnością w sytuacji, gdy opiekunowie z różnych powodów nie będą mogli wykonywać swoich obowiązków.

W 2025 Gmina Osiek realizowała Program OW po raz pierwszy. Planowane działania na rok 2026 przewidują dalszą rozbudowę tej formy wsparcia.

Uczestnik programu nie ponosił odpłatności za usługę.

Rok	Liczba osób objętych wsparciem OW	Koszt
2025	4	25 704 zł
Plan: 2026	5	55 488 zł

W Gminie Osiek regularnie organizowane są różnorodne wydarzenia integracyjne, mające na celu wspieranie aktywności społecznej mieszkańców oraz budowanie więzi międzypokoleniowych. Jednym z takich wydarzeń jest **coroczne spotkanie opłatkowe** dla najstarszych mieszkańców gminy, które odbywa się po Mszy Świętej w Kościele pw. św. Andrzeja Apostoła w Osieku. Uczestnicy, w liczbie rosnącej z roku na rok, gromadzą się następnie w sali OSP, gdzie przygotowany jest poczęstunek oraz program artystyczny, w tym występy lokalnego chóru.

Spotkanie pełni istotną funkcję integracyjną, pozwalając seniorom na wspólne dzielenie się opłatkiem, składanie życzeń oraz rozmowy w przyjaznej, rodzinnej atmosferze. Wydarzenie nie tylko sprzyja kultywowaniu tradycji świątecznych, ale także wzmacnia więzi społeczne i poczucie przynależności do lokalnej społeczności. Coroczne spotkania cieszą się dużym zainteresowaniem mieszkańców, co odzwierciedla rosnąca liczba uczestników i znaczenie tej inicjatywy w życiu społecznym gminy.

Rok	Liczba uczestników „Spotkania opłatkowe”
2022	ok. 170
2023	ok. 180
2024	ok. 240

Przyczyny kwalifikujące do świadczeń z pomocy społecznej

W latach 2022–2024 głównymi powodami przyznawania pomocy społecznej w Gminie Osiek były długotrwała choroba, niepełnosprawność oraz ubóstwo. Najwięcej świadczeń przyznawano osobom zmagającym się z chorobami przewlekłymi – ich liczba spadła z 69 w 2022 roku do 45 w 2024 roku. Utrzymuje się również wysoki odsetek osób niepełnosprawnych korzystających ze wsparcia, choć ich liczba zmniejszyła się z 40 do 30. Wzrost liczby świadczeń odnotowano natomiast wśród osób bezrobotnych oraz rodzin borykających się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi. W 2024 roku pomoc przyznano także sześciu osobom dotkniętym klęską żywiołową lub ekologiczną, co wskazuje na reagowanie systemu pomocy społecznej na nadzwyczajne sytuacje losowe.

Wśród pozostałych powodów przyznawania pomocy społecznej w latach 2022–2024 znalazły się m.in. zdarzenia losowe, bezdomność, potrzeba ochrony macierzyństwa oraz przypadki przemocy domowej. Największy wzrost odnotowano w kategorii zdarzeń losowych – z 1 przypadku w 2022 roku do 6 w 2024 roku, co może być efektem nieprzewidywanych sytuacji życiowych lub klęsk losowych. Stałym problemem pozostaje bezdomność, dotycząca od 2 do 3 osób rocznie oraz potrzeba wsparcia kobiet w ciąży i rodzin wielodzietnych. W pojedynczych przypadkach pomoc udzielano także osobom doświadczającym przemocy domowej, w sytuacji kryzysowej lub po opuszczeniu zakładu karnego. Dane te pokazują, że pomoc społeczna w Gminie Osiek ma szeroki zakres i elastycznie reaguje na zróżnicowane potrzeby mieszkańców, zarówno te długotrwałe, jak i nagłe.

Powody przyznawania pomocy społecznej	2022	2023	2024
Niepełnosprawność	40	39	30
Bezrobocie	17	17	22
Osoby dotknięte klęską żywiołową lub ekologiczną	-	--	6
Ubóstwo	31	38	27
Bezradność w sprawach opiek.-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego - ogółem	7	14	16
Bezradność w sprawach opiek.-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego - ogółem – w tym: rodziny niepełne	3	8	10
Bezradność w sprawach opiek.-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego - ogółem - w tym: rodziny wielodzietne	4	5	2
Osoby dotknięte długotrwałą chorobą	69	56	45
Alkoholizm	5	6	5
Inne			
Zdarzenie losowe	1	-	6
Bezdomność	3	2	2
Potrzeba ochrony macierzyństwa	1		2
Potrzeba ochrony macierzyństwa: w tym potrzeba ochrony wielodzietności	1	1	1
Przemoc domowa	-	1	1
Sytuacja kryzysowa	1		1

Narkomania		1	-
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	2	3	-

Długotrwała lub ciężka choroba oraz niepełnosprawność

Długotrwała choroba dotyczy osób, które przez dłuższy czas pozostają pod stałą opieką medyczną z powodu schorzenia o przewlekłym charakterze. Często są to choroby, które nie poddają się całkowitemu wyleczeniu – możliwe jest jedynie łagodzenie ich objawów. W odróżnieniu od niej, ciężka choroba to taka, która bezpośrednio zagraża życiu pacjenta i wymaga intensywnego leczenia lub stałej opieki.

Przy przyznawaniu pomocy społecznej z tytułu długotrwałej choroby, pod uwagę brany jest nie tylko sam fakt istnienia schorzenia, lecz również jego wpływ na codzienne funkcjonowanie osoby ubiegającej się o wsparcie. Znaczenie mają tu m.in. ponoszone koszty leczenia (zakup leków, wizyty u specjalistów), trudności w podjęciu lub utrzymaniu zatrudnienia czy też ograniczenia w samodzielnym funkcjonowaniu.

Zgodnie z ustawą z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, za osobę niepełnosprawną uznaje się taką, której stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy – trwale lub okresowo – ogranicza, utrudnia bądź uniemożliwia pełnienie ról społecznych, w tym szczególnie podjęcie pracy zawodowej. Do tej grupy zalicza się także osoby z orzeczoną całkowitą lub częściową niezdolnością do pracy, jak również dzieci z orzeczeniem o niepełnosprawności wydanym przed ukończeniem 16. roku życia.

Osoby niepełnosprawne lub przewlekle chore, które nie są w stanie samodzielnie funkcjonować i pozbawione są wsparcia ze strony bliskich, mogą uzyskać pomoc w postaci usług opiekuńczych lub specjalistycznych usług opiekuńczych. Usługi opiekuńcze obejmują pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, podstawową pielęgnację zgodnie z zaleceniami lekarza oraz w miarę możliwości, umożliwienie kontaktu z otoczeniem.

Z kolei specjalistyczne usługi opiekuńcze są dostosowane do indywidualnych potrzeb wynikających z rodzaju niepełnosprawności. Obejmują one m.in. wsparcie w nabywaniu umiejętności niezbędnych do samodzielnego życia, pomoc w załatwianiu spraw urzędowych, wsparcie w procesie leczenia i rehabilitacji czy pomoc w integracji społecznej i zawodowej. Usługi te świadczą osoby posiadające odpowiednie przygotowanie zawodowe – pracownicy

socjalni, psycholodzy, pedagodzy, pielęgniarki, rehabilitanci czy asystenci osób niepełnosprawnych.

Dla osób, które potrzebują wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, ale nie wymagają całodobowej opieki, możliwe jest uzyskanie pobytu w mieszkaniu treningowym. To forma wsparcia, której celem jest przygotowanie mieszkańców – przy wsparciu specjalistów – do samodzielnego życia i pełnego funkcjonowania w środowisku lokalnym. Zaznaczyć należy, że dotychczas nie zidentyfikowano osób chętnych do takiej formy wsparcia.

W przypadkach, gdy osoba wymaga całodobowej opieki, której nie da się zapewnić w inny sposób, przysługuje jej prawo do umieszczenia w domu pomocy społecznej. Placówki te oferują szeroki zakres usług – bytowych, opiekuńczych, wspomagających i edukacyjnych – dostosowanych do indywidualnych potrzeb mieszkańców, zgodnie ze standardami określonymi w przepisach wykonawczych.

Osobie pełnoletniej, niezdolnej do pracy z powodu niepełnosprawności i spełniającej kryteria dochodowe, przysługuje zasiłek stały z pomocy społecznej. Świadczenie to przysługuje, jeśli:

- dochód osoby samotnie gospodarującej jest niższy niż ustalone kryterium dochodowe dla osoby samotnej,
- dochód osoby oraz dochód na członka rodziny są niższe od kryterium dochodowego obowiązującego na osobę w rodzinie.

W Gminie Osiek kwestie związane z długotrwałymi chorobami oraz niepełnosprawnością należą do jednych z najczęściej zgłaszanych przyczyn, na podstawie których mieszkańcy ubiegają się o wsparcie ze strony systemu pomocy społecznej. Są to problemy, które mają charakter przewlekły, a ich skutki znacząco wpływają na codzienne funkcjonowanie zarówno osób dotkniętych chorobą lub niepełnosprawnością, jak i ich rodzin.

W latach 2022–2024 głównymi powodami przyznawania pomocy społecznej w Gminie Osiek były niepełnosprawność oraz długotrwała lub ciężka choroba członków rodziny. Liczba rodzin korzystających z pomocy z powodu niepełnosprawności utrzymywała się na podobnym poziomie w latach 2022–2023, wynosząc odpowiednio 40 i 39, a w 2024 roku spadła do 30. Jeszcze wyraźniejszy spadek odnotowano w przypadku długotrwałej lub ciężkiej choroby – z 69 rodzin w 2022 roku do 45 w 2024 roku. Dane te wskazują na zmniejszającą się liczbę rodzin wymagających wsparcia w tych obszarach, co może świadczyć o poprawie sytuacji zdrowotnej i samodzielności mieszkańców.

Powody przyznawania pomocy społecznej – liczba rodzin	2022	2023	2024
Niepełnosprawność	40	39	30
Długotrwała lub ciężka choroba	69	56	45

Ubóstwo

Ubóstwo to złożone zjawisko, które oznacza stan trwałego niedoboru środków materialnych i społecznych, uniemożliwiających jednostce lub rodzinie zaspokojenie podstawowych potrzeb życiowych – takich jak wyżywienie, odzież, mieszkanie, edukacja czy opieka zdrowotna. O ubóstwie mówi się nie tylko w kontekście braku dochodu, ale także ograniczenia dostępu do zasobów niezbędnych do godnego życia i uczestnictwa w życiu społecznym.

Przyczyny ubóstwa są wieloczynnikowe i często wzajemnie się przenikają. Może je wywoływać m.in. bezrobocie, niskie wykształcenie, niepełnosprawność, uzależnienia, przemoc domowa, dezorganizacja życia rodzinnego, a także czynniki systemowe, takie jak niewystarczające wsparcie instytucjonalne czy nieskuteczna polityka rynku pracy. Skutkiem ubóstwa bywa marginalizacja społeczna, ograniczenie szans rozwoju dzieci i młodzieży, wzrost ryzyka uzależnień i przestępczości, a także dziedziczenie biedy z pokolenia na pokolenie.

Ubóstwo dotyka najczęściej osoby samotnie wychowujące dzieci, rodziny wielodzietne, osoby starsze i samotne, ludzi z niepełnosprawnościami oraz osoby z niskim poziomem wykształcenia i kwalifikacji zawodowych. Również imigranci, przedstawiciele grup mniejszościowych i osoby dotknięte chorobami przewlekłymi są bardziej narażone na wykluczenie ekonomiczne i społeczne.

Dynamiczne zmiany społeczno-gospodarcze, w tym skutki pandemii COVID-19, inflacja oraz rosnące koszty życia, w istotny sposób pogłębiły istniejące nierówności i wpłynęły na wzrost zagrożenia ubóstwem w skali całego kraju.

Analiza danych z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej wskazuje, że w latach 2022–2024 ubóstwo było istotną przesłanką do udzielania wsparcia rodzinom w trudnej sytuacji życiowej:

Powody przyznawania pomocy społecznej – liczba rodzin	2022	2023	2024
Ubóstwo	31	38	27

W latach 2022–2024 jednym z głównych powodów przyznawania pomocy społecznej w Osieku było właśnie ubóstwo. W 2022 roku z tego powodu wsparcie otrzymało 31 rodzin, w 2023 – 38, a w 2024 – 27.

Warto zwrócić uwagę, że dane liczbowe mogą nie w pełni oddawać rzeczywistą skalę ubóstwa – część rodzin z różnych przyczyn (wstyd, brak wiedzy o dostępnych formach pomocy, niewiara w skuteczność wsparcia) nie zgłasza się po pomoc instytucjonalną. Dlatego tak ważne są działania profilaktyczne, środowiskowe oraz skuteczna diagnoza lokalnych potrzeb.

Bezrobocie

Bezrobocie definiuje się jako sytuację, w której część osób w wieku produkcyjnym jest gotowa i zdolna do podjęcia pracy, aktywnie jej poszukuje, lecz nie znajduje zatrudnienia. Jest to efekt nierównowagi między popytem siły roboczej a popytem na nią ze strony rynku pracy. Na poziom bezrobocia wpływają zarówno czynniki płacowe, które regulują wielkość zatrudnienia poprzez wysokość realnych wynagrodzeń, jak i czynniki pozapłacowe, które mogą ograniczać zapotrzebowanie na pracowników lub zwiększać liczbę osób gotowych do pracy.

Długotrwałe pozostawanie bez pracy może sprawić, że osoba bezrobotna zacznie postrzegać swoją sytuację jako stały sposób na życie. Im dłużej trwa brak zatrudnienia, tym większe jest ryzyko, że bezrobotni zaczną akceptować swoje warunki, rezygnując z aktywnego poszukiwania pracy. Taka postawa często prowadzi do obniżenia standardu życia, zwiększenia zależności od pomocy zewnętrznej oraz osłabienia motywacji do zmiany sytuacji. Przedłużający się okres bezrobocia sprzyja również narastaniu problemów społecznych, może przyczyniać się do pojawienia się patologii, a także znacznie ogranicza szanse na ponowne znalezienie zatrudnienia. W efekcie prowadzi to do pogorszenia sytuacji materialnej oraz izolacji społecznej osoby dotkniętej tym problemem⁶.

W latach 2022–2024 liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia utrzymywała się na stosunkowo niskim poziomie, wynosząc 17 w latach 2022–2023 i wzrastając do 22 w 2024 roku.

Powody przyznawania pomocy społecznej – liczba rodzin	2022	2023	2024
Bezrobocie	17	17	22

⁶ Kozłowska B., *Długotrwałe bezrobocie* [w:] „Rynek pracy”, nr 1, Studia i Opracowania, KUP, Warszawa 2001.

Stopa bezrobocia dla powiatu oświęcimskiego na koniec 2024 r. wynosiła 4,7%, (woj. małopolskie 4,2%, kraj: 5,1%) przy czym w rejestrze Powiatowego Urzędu Pracy figurowało 83 osoby bezrobotne z Gminy Osiek – 51% kobiety i 49% mężczyźni.

Wskaźnik bezrobocia wśród osób korzystających z pomocy społecznej w Gminie Osiek wykazuje wyraźną zmienność w latach 2020–2024. W latach 2020–2022 wskaźnik utrzymywał się na poziomie 17–20%, wskazując względną stabilność. Od 2023 roku nastąpił wyraźny wzrost do 26%, a w 2024 roku wskaźnik osiągnął 31%, co oznacza, że niemal jedna trzecia beneficjentów pomocy społecznej korzystała z niej z powodu bezrobocia.

Wzrost wskaźnika może wskazywać na rosnące trudności w znalezieniu zatrudnienia wśród rodzin korzystających ze wsparcia społecznego, co podkreśla potrzebę dalszych działań w zakresie aktywizacji zawodowej oraz programów wspierających osoby bezrobotne.

Rok	Wskaźnik bezrobocia wśród beneficjentów
2020	20%
2021	17%
2022	17%
2023	26%
2024	31%

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej Gmina Osiek 2024

Bezradność opiekuńczo-wychowawcza

Rolą rodziny jest zapewnienie dziecku opieki oraz jego wychowanie w celu przygotowania go do życia w społeczeństwie. Środowisko rodzinne jest pierwszym środowiskiem wychowawczym w życiu dziecka, w którym uczy się nawiązywać kontakty z innymi ludźmi i zdobywa pierwsze doświadczenia z dziedziny współżycia społecznego. Na środowisko rodzinne składają się: struktura rodziny, atmosfera wychowawcza w domu, warunki materialne i zdrowotne, stopień wykształcenia rodziców i ogólna struktura środowiska.

Rodzina jednak nie zawsze prawidłowo wykonuje powyższe zadania. Bezradność występować może w kwestii prowadzenia gospodarstwa domowego – problem z zapewnieniem żywności, odzieży, mieszkania itp. Bezradności tej nie należy jednak mylić z problemem posiadania przez rodzinę niewystarczających środków finansowych na zabezpieczenie tych potrzeb, gdyż w tym wypadku niezaspokojenie ich nie musi występować

w

parze

z nieprawidłowym pełnieniem funkcji opiekuńczo-wychowawczych. O bezradności w prowadzeniu gospodarstwa domowego powinno mówić się w odniesieniu do rodzin, które posiadają wystarczające środki finansowe na zabezpieczenie podstawowych potrzeb, lecz środkami tymi dysponują w nieodpowiedni sposób.

Nieprawidłowe funkcjonowanie rodziny jest częstym powodem zaniedbywania przez dzieci nauki, nierealizowania obowiązku szkolnego, demoralizacji oraz niskiej samooceny. Brak specjalistycznego wsparcia dla rodzin przeżywających trudności w sprawowaniu opieki nad dziećmi i ich wychowaniu powoduje potencjalne zagrożenie związane z koniecznością umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej. Rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych w dalszym ciągu stanowią znaczny odsetek klientów pomocy społecznej. Najczęściej niezaradność rodziny w opiece i wychowaniu oraz problemy w pełnieniu ról rodzicielskich współlistnieją z innymi trudnościami takimi jak: uzależnienie od alkoholu i środków psychoaktywnych, przemoc domowa, przestępczość, zaburzenia równowagi systemu rodzinnego w sytuacjach kryzysowych, małżeńskich, zawodowych. Ważne jest zatem systematyczne monitorowanie tych środowisk przez pracowników socjalnych, wspieranie ze strony asystentów rodziny, pedagogów szkolnych oraz przedstawicieli innych grup zawodowych kontaktujących się z rodziną. Specyfika rodzin niewydolnych wychowawczo wymaga od służb pomocowych zintegrowania działań skierowanych na dziecko i rodzinę w sposób wielodyscyplinarny.

Obowiązek wspierania rodziny znajdującej się w trudnej sytuacji, niemogącej realizować funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz organizacji pieczy zastępczej, w zakresie ustalonym ustawą, spoczywa przede wszystkim na jednostkach samorządu terytorialnego oraz organach administracji rządowej. Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej podzieliła zadania Gminy i powiatu. Po stronie Gminy jest praca z rodzinami biologicznymi, zaś działania powiatu skupiają się przede wszystkim na pracy z rodzinami zastępczymi. Gmina zapewnia wsparcie rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo –wychowawczych poprzez działania wspomagające rodziców, mających problemy w wypełnianiu obowiązków rodzicielskich, tak, aby zapobiec doprowadzeniu do sytuacji, w której dziecko, ze względu na jego dobro, zostałoby umieszczone w opiece w pieczy zastępczej.

Efektem podejmowanych działań w ramach systemu ma być zapewnienie rodzinie takiej pomocy, która wyeliminuje zagrożenie zabrania dziecka z rodziny biologicznej.

Obowiązek ten realizowany powinien być we współpracy ze środowiskiem lokalnym, sądami i ich organami pomocniczymi, Policją, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz organizacjami społecznymi. Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo- wychowawczych to zespół planowych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania tych funkcji.

Asystent rodziny pracuje w rodzinach, w których występują trudności opiekuńczo – wychowawcze, w szczególności w rodzinach niepełnych, wielodzietnych i borykających się z niepełnosprawnością dziecka. Asystent rodziny prowadzi pracę z rodziną w miejscu jej zamieszkania. Celem asystenta rodziny jest przede wszystkim mobilizacja, wsparcie rodzin oraz wspólne rozwiązywanie ich problemów. Oprócz tego, rodziny mogą liczyć na wsparcie emocjonalne i poradnictwo. Asystent zmierza do tego, aby wzbudzić u podopiecznych dążenie do zmiany swojej sytuacji życiowej.

Prawo do świadczeń pomocy społecznej z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności oznacza objęcie pomocą społeczną kobiet w ciąży i rodzin wychowujących dzieci. Rodzina wielodzietna to rodzina, w której skład wchodzi troje i więcej dzieci.

Karta Dużej Rodziny to system zniżek i ulg przysługujący rodzinom wielodzietnym tj. rodzinom mającym na utrzymaniu 3 lub więcej dzieci w wieku do 18 roku życia lub do 25 roku życia, gdy uczą się lub studiują oraz bez ograniczeń wiekowych — w przypadku dzieci legitymujących się orzeczeniem o umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności. Karta przysługuje rodzinie niezależnie od dochodu i na jej podstawie rodziny mogą korzystać z uprawnień, jakie znajdują się w katalogu ulg i zwolnień zamieszczonym na stronie internetowej Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej.

Instytucjonalna piecza zastępcza to system opieki nad dziećmi i młodzieżą, którzy z różnych powodów nie mogą pozostać w swoich biologicznych rodzinach. W ramach tego systemu dzieci są umieszczane w instytucjach opiekuńczych, takich jak ośrodki dla nieletnich, czy placówki opiekuńczo-wychowawcze. Tam otrzymują opiekę, wsparcie oraz podstawowe potrzeby życiowe, a także edukację i pomoc psychologiczną. Instytucjonalna piecza zastępcza ma na celu zapewnienie bezpiecznego i odpowiedniego środowiska dla dzieci, które nie mogą być pod opieką swoich rodziców.

W latach 2022–2024 zauważalny był wzrost liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego. W 2022 roku wsparciem objęto 0 rodzin, natomiast w 2024 roku

liczba ta wzrosła do 7, co wskazuje na narastające trudności w zakresie funkcjonowania rodzinnego i wychowawczego. Szczególnie wzrosła liczba rodzin niepełnych wymagających pomocy – z 3 w 2022 roku do 10 w 2024 roku, co może świadczyć o zwiększającym się obciążeniu samotnych rodziców obowiązkami opiekuńczymi. W przypadku rodzin wielodzietnych liczba beneficjentów była bardziej zmienna – w 2022 roku było ich 4, w 2023 roku 5, a w 2024 roku spadła do 2, co może wskazywać na częściową poprawę sytuacji tej grupy. Ogólnie dane te pokazują potrzebę dalszego rozwijania wsparcia dla rodzin w trudnej sytuacji wychowawczej, zwłaszcza dla rodzin niepełnych.

Powody przyznawania pomocy społecznej – liczba rodzin	2022	2023	2024
Bezradność w sprawach opiek.-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego - ogółem	7	14	16
Bezradność w sprawach opiek.-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego - ogółem – w tym: rodziny niepełne	3	8	10
Bezradność w sprawach opiek.-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego - ogółem – w tym: rodziny wielodzietne	4	5	2

W okresie **2020–2022** usługi asystenta rodziny **nie były prowadzone**, co mogło wynikać m.in. z ograniczeń kadrowych, reorganizacji pracy GOPS lub wpływu pandemii COVID-19.

Od **2023 roku** funkcja asystenta rodziny została ponownie uruchomiona, zatrudniono asystenta rodziny, wsparciem objęto **7 rodzin**, co świadczy o ponownym rozwoju tego obszaru pomocy społecznej i zwiększeniu możliwości indywidualnego wsparcia rodzin zagrożonych kryzysem.

Zatrudnianie asystentów rodziny można uznać za pozytywny trend – pozwala on na **bardziej kompleksową i systematyczną pracę z rodzinami**, sprzyjając przeciwdziałaniu problemom wychowawczym, ubóstwu i wykluczeniu społecznemu.

Rok	Liczba asystentów rodziny w gminie	Liczba rodzin objętych pracą asystenta rodziny
2018	1	5
2019	1	7
2020	0	0
2021	0	0
2022	0	0
2023	1	6

2024	1	7
------	---	---

Uzależnienia i przemoc domowa

Podstawą prawną działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych i narkomanii jest ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii. Wymienione ustawy tworzą spójny system umożliwiający samorządom terytorialnym prowadzenie lokalnej polityki wobec zagrożeń wynikających ze spożywania alkoholu i narkotyków a także wyznaczają konkretne zadania i wskazują środki na ich realizację.

Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi stanowi, że prowadzenie działań z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu należy do zadań własnych Gminy. Ich realizacja prowadzona jest w postaci miejskiego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii stanowiącego część strategii rozwiązywania problemów społecznych, uchwalanego przez radę Gminy, uwzględniającego cele operacyjne dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, określone w Narodowym Programie Zdrowia. Elementem miejskiego programu mogą być również zadania związane z przeciwdziałaniem uzależnieniom behawioralnym.

Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii nakłada na samorząd Gminy na równi z organami administracji rządowej obowiązek kształtowania polityki alkoholowej i przeciwdziałania narkomanii.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych jest powoływana na podstawie art. 41 ust. 3 Ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi przez wójta/burmistrza/prezydenta Gminy.

W latach 2022–2024 liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu utrzymywała się na stosunkowo niskim i stabilnym poziomie, wynosząc od 5 do 6 rodzin rocznie. Dane te wskazują, że problem alkoholowy dotyczy niewielkiej grupy mieszkańców Gminy Osiek wymagającej wsparcia w tym zakresie.

Powody przyznawania pomocy społecznej – liczba rodzin	2022	2023	2024
Alkoholizm	5	6	5

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Osieku realizuje zadania określone ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,

koncentrując się na inicjowaniu działań wspierających osoby uzależnione oraz ich integrację społeczną. Komisja posiada uprawnienia do podejmowania czynności zmierzających do skierowania osób uzależnionych do leczenia w zakładach lecznictwa odwykowego, w tym w przypadku zakłócania życia rodzinnego, demoralizacji małoletnich, uchylania się od obowiązków rodzinnych lub systematycznego naruszania porządku publicznego.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Osieku w latach 2022–2024 prowadziła systematyczną działalność związaną z profilaktyką i przeciwdziałaniem uzależnieniom. W każdym roku odbyło się po kilkanaście posiedzeń ogólnych oraz posiedzeń podkomisji interwencyjno-motywującej – odpowiednio 12 w latach 2022–2023 i 13 w 2024 roku. Członkowie komisji prowadzili rozmowy z osobami uzależnionymi, motywując je do podjęcia leczenia; liczba takich interwencji wzrosła z 55 w 2023 roku do 90 w 2024 roku, co świadczy o zwiększonej aktywności w tym obszarze. Komisja wydawała również opinie dotyczące lokalizacji punktów sprzedaży napojów alkoholowych – łącznie od 12 do 18 rocznie, w tym dotyczące zarówno zezwoleń stałych, jak i jednorazowych. We wszystkich analizowanych latach nie wydano żadnych postanowień negatywnych ani nie przeprowadzono kontroli punktów sprzedaży alkoholu. Działalność GKRPA koncentrowała się zatem głównie na działaniach profilaktycznych, interwencyjnych i motywujących, mających na celu ograniczenie problemów związanych z nadużywaniem alkoholu w lokalnej społeczności.

Działalność GKRPA	2022	2023	2024
Ogólne posiedzenie Komisji	12	12	13
Posiedzenie podkomisji interwencyjno-motywującej	12	12	13
Przeprowadzone rozmowy z osobami uzależnionymi w celu motywowania do leczenia	67	55	90
Kontrole punktów sprzedaży napojów alkoholowych	0	0	0
Postanowienia opiniujące lokalizację punktów sprzedaży napojów alkoholowych	12	18	17
dotyczących jednorazowych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych	8	8	8
dotyczących zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych do spożycia w miejscu lub poza miejscem sprzedaży	4	10	9
postanowienia negatywne	0	0	0

Komisja interwencyjno-motywująca w Gminie Osiek w latach 2022–2024 prowadziła działania mające na celu kierowanie osób uzależnionych od alkoholu na leczenie odwykowe

oraz motywowanie ich do podjęcia terapii. W analizowanym okresie liczba wniosków o leczenie odwykowe stopniowo malała – z 16 w 2022 roku do 7 w 2024 roku, co może świadczyć o skuteczniejszym oddziaływaniu profilaktycznym. Jednocześnie wzrosła liczba toczących się spraw, z 29 do 45, co wskazuje na większe zaangażowanie Komisji w prowadzenie postępowań i monitorowanie przypadków. Wniosków do sądu o obowiązek leczenia odwykowego było niewiele – od 5 w 2022 roku do 1 w 2024 roku, a w każdym roku zakończono jedno takie postępowanie. Komisja współpracowała również z biegłymi sądowymi, zlecając badania diagnostyczne, których liczba wahała się w zależności od roku, co potwierdza indywidualne podejście do każdej sprawy.

Działalność Komisji interwencyjno-motywującej – do Komisji wpłynęło:	2022	2023	2024
Wniosków o leczenie odwykowe	16	13	7
Obecnie toczących się spraw	29	37	45
Zleceń przeprowadzenia badania przez biegłych sądowych	16	40	12
Wniosków do Sądu w sprawie obowiązku leczenia odwykowego	5	4	1
Zakończone postępowania w sprawie skierowania na leczenie odwykowe przez sąd	1	1	1
Przeprowadzone badania przez biegłych sądowych	8	22	10

W latach 2022–2024 pracownicy GKRPA uczestniczyli łącznie w 9 szkoleniach: 2 w 2022 roku, 3 w 2023 oraz 4 w 2024. Najwięcej szkoleń odbyło się w 2024 roku, co może świadczyć o zwiększonym zaangażowaniu w podnoszenie kwalifikacji.

Diagnoza problemów społecznych w ujęciu badań ankietowych – 2025

Jednym z głównych założeń niniejszej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Osiek jest przedstawienie problemów występujących w społeczności lokalnej oraz wskazanie kierunków ich rozwiązywania. Zdiagnozowanie problemów społecznych było możliwe między innymi poprzez przeprowadzenie badań ankietowych wśród mieszkańców Gminy. W następnych podrozdziałach zaprezentowano wyniki badań ankietowych pochodzących z diagnozy przeprowadzonej na terenie Gminy Osiek w 2025 roku.

Dane dotyczące lokalnych zagrożeń społecznych uzyskane zostały w drodze anonimowych badań ankietowych przeprowadzonych w Gminie Osiek wśród grup:

- dorośli mieszkańcy;
- dzieci i młodzież szkolna;
- pracownicy instytucjonalni

Wnioski i podsumowanie z przeprowadzonych badań

Mieszkańcy Gminy Osiek:

Badania przeprowadzono przy zastosowaniu dwóch technik: CAWI (Computer-Assisted Web Interview) oraz PAPI (Paper & Pen Personal Interview). Technika CAWI polegała na wypełnieniu ankiety w formie elektronicznej i była stosowana w celu zebrania informacji

w ilościowych badaniach rynku i opinii publicznej. Natomiast metoda PAPI opierała się na bezpośrednich, indywidualnych wywiadach kwestionariuszowych, w których respondenci wypełniali papierowe ankiety pod nadzorem ankietera, co pozwalało uzyskać wyczerpujące i dokładne odpowiedzi.

W badaniu wzięło udział 148 mieszkańców, a w tym 93% kobiet oraz 7% mężczyzn.

- Najwyższy poziom wskazań „bardzo istotny” oraz „raczej istotny” otrzymało zanieczyszczenie powietrza – łącznie 78% respondentów uznało je za ważny problem w lokalnym środowisku. W dalszej kolejności wymieniane były uzależnienia behawioralne (73%), uzależnienie od papierosów (69%) oraz uzależnienie od alkoholu (68%).
- 45% przyznaje, że pierwszy raz pili alkohol pomiędzy 16 a 18 rokiem życia, a 41% respondentów wskazało, że inicjacja alkoholowa miała miejsce powyżej 18 roku życia, 12% pomiędzy 13. a 15. rokiem życia, 1% poniżej 12 roku życia. 1% nigdy nie próbowało alkoholu.
- Następnym badanym obszarem była częstotliwość spożywania alkoholu. Do picia alkoholu kilka razy w roku przyznało się – 60% badanych, kilka razy w tygodniu – 4%, kilka razy w miesiącu pije – 15% badanych oraz raz w tygodniu – 5%. 16% nie pije alkoholu.
- Badani zaznaczali najczęściej, że spożywają jednorazowo 1-2 porcje alkoholu – 58%, 3-4 porcje alkoholu – 8%, 5-6 porcji alkoholu – 6% oraz 10 i więcej – 1%. 27% nie pije alkoholu.
- 51% badanych nie wie, gdzie może zgłosić się po pomoc osoba uzależniona od alkoholu.
- Następnie ankietowani zostali poproszeni o wskazanie, w jakim stopniu zgadzają się z określonymi stwierdzeniami. Pierwsze ze stwierdzeń dotyczyło mitu, jakoby alkohol zawarty w piwie jest mniej groźny niż ten zawarty w wódce. Łącznie 92% badanych

zaznaczyło, iż nie zgadza się z powyższym stwierdzeniem. Kolejne stwierdzenie badające postawy względem alkoholu dotyczyło dostępności i kontroli sprzedaży alkoholu. 85% badanych mieszkańców zgadza się ze stwierdzeniem, że „dostęp do alkoholu powinien być ograniczony lub kontrolowany”. 70% respondentów ocenia osoby pijące alkohol, jako zagrażające lub raczej zagrażające bezpieczeństwu w środowisku lokalnym. 74% badanych uważa, że osoby nieletnie nie mają łatwości w zakupie alkoholu w lokalnych sklepach. 98% respondentów uważa, że kobiety w ciąży nie mogą pić bezpiecznie nawet niewielkich ilości alkoholu, a także, że prowadzenie samochodu po spożyciu alkoholu jest bezpieczne – 99%. Kolejno, 93% ankietowanych jest zdania, że picie alkoholu nie pomaga w trudnych sytuacjach życiowych.

- Zapytano mieszkańców również o ich zdanie na temat ilości sklepów i lokali, w których można kupić alkohol. 1% badanych mieszkańców uważa, że jest ich za mało oraz 43% wskazuje na ich odpowiednią ilość oraz 56% ankietowanych wskazuje na to, iż jest ich za dużo.
- 4% respondentów pali regularnie papierosy i 4% pali okazjnie papierosy i e-papierosy. 92% nie pali w ogóle papierosów.
- Jeżeli chodzi o wiek inicjacji nikotynowej, to 27% wskazało, że inicjacja nikotynowa miała miejsce, gdy byli już pełnoletni. 15% respondentów przyznało, że pierwszy raz zapalili papierosa w wieku pomiędzy 13 a 15 rokiem życia oraz 27% badanych pomiędzy 16 a 18 rokiem życia, 1% pomiędzy 9 a 12 rokiem życia. 30% nigdy nie próbowało.
- 60% mieszkańców Gminy Osiek twierdzi, że nie ma w swoim otoczeniu osób, które przyjmują narkotyki lub dopalacze. 19% twierdzi, że zna jedną osobę przyjmującą substancje odurzające, 20% zna od 2 do 5 osób oraz 1% zna ponad 10 osób.
- 31% wskazuje na marihuanę i haszysz, 9% na dopalacze, 4% na amfetaminę. 32% nie wie, jakie substancje przyjmuje te osoby. 43% nie słyszało o osobach, które przyjmowałyby substancje odurzające.
- 96% respondentów wskazało, że nie wie, gdzie może nabyć substancje psychoaktywne takie, jak narkotyki czy dopalacze.
- Zapytano zatem badanych o to, czy kiedykolwiek grali w gry internetowe, w których można wygrać pieniądze (np. poker). 93% wskazało, że nie grało nigdy w tego rodzaju gry.
- Z analizy odpowiedzi wynika, że głównymi motywacjami do gry na pieniądze są czynniki ekonomiczne oraz potrzeba dodatkowych środków finansowych. Aż 50% badanych wskazało, że gra w celu zasilenia domowego budżetu lub zdobycia pieniędzy na codzienne

wydatki oraz na większe, „ekstra” potrzeby, takie jak zakup samochodu czy podróże. Tyle samo osób traktuje grę jako formę rozrywki lub sposób na nudę, a także kieruje się przeczuciem możliwej dużej wygranej. Co istotne, żaden z respondentów nie wskazał emocji, stresu ani problemów finansowych jako powodów grania, co sugeruje raczej racjonalne niż emocjonalne podejście do uczestnictwa w grach hazardowych.

- 99% badanych mieszkańców twierdzi, że można się uzależnić od gier na pieniądze.
- mieszkańcy Gminy Osiek za najbardziej rozpowszechnione uzależnienia w środowisku lokalnym uznali nikotynizm (80%), sieciorizm (77%) oraz alkoholizm (76%).
- 86% dostrzega potrzebę realizacji działań z zakresu profilaktyki uzależnień.
- Mieszkańcy stwierdzili, że najbardziej potrzebne działania to wsparcie psychologiczne dla rodzin – 36%, warsztaty profilaktyczne dla uczniów – 25%, otwarte konsultacje z terapeutą uzależnień – 20%, ogólnospołeczne kampanie profilaktyczne – 9% oraz pomoc w integracji po okresie izolacji – 8%.
- 13% badanych zna osoby doświadczające przemocy domowej, a 30% nie jest pewna, ale ma podejrzenia, że tak jest.
- 35% respondentów zadeklarowało, że „zajada” stresy i trudne emocje, co może wskazywać na obecność mechanizmów radzenia sobie poprzez jedzenie.
- Zdecydowana większość respondentów (84%) nie doświadcza trudności w kontrolowaniu swoich zachowań jedzeniowych, co może świadczyć o stabilnych nawykach żywieniowych w tej grupie. Jednak 16% badanych przyznało, że miewa problemy takie jak kompulsywne objadanie się czy natrętne myśli o jedzeniu

Pracownicy instytucjonalni:

- Z przeprowadzonej analizy wynika, że w ocenie respondentów najważniejszymi zadaniami Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych są motywowanie osób uzależnionych do podjęcia leczenia oraz właściwe wydatkowanie środków przeznaczonych na realizację działań profilaktycznych – oba te obszary wskazało 100% badanych. Wysoko oceniono także znaczenie podejmowania działań zgodnych z rekomendacjami Krajowego Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom (75%). Połowa respondentów uznała za istotną procedurę kierowania na leczenie odwykowe, a 25% – kontrolę oświadczeń o sprzedaży alkoholu. Dodatkowo 100% ankietowanych wskazało inne działania lokalne, co może

świadczyć o potrzebie elastycznego podejścia do rozwiązywania problemów alkoholowych w gminie.

- Wyniki dotyczące oceny skuteczności współpracy między Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (KRPA) a Zespołem Interdyscyplinarnym (ZI) w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy domowej wskazują na bardzo skuteczny odbiór tej współpracy – 8% respondentów ją tak oceniło. 58% uznało za skuteczną oraz 34% ankietowanych wskazało je jako umiarkowanie skuteczną. Nie odnotowano opinii o nieskuteczności współpracy ani o braku współpracy, co może świadczyć o solidnych podstawach i zaangażowaniu obu instytucji w realizację swoich zadań.
- Respondenci wskazali, że skuteczność współpracy pomiędzy Zespołem Interdyscyplinarnym a Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych można zwiększyć przede wszystkim poprzez organizowanie wspólnych szkoleń (50%) oraz ustalenie wspólnych celów i strategii działania (50%). Równie istotne okazały się wspólne projekty i programy profilaktyczne, które sprzyjają integracji działań obu instytucji (50%). Nieliczni ankietowani zwrócili uwagę na znaczenie regularnych spotkań i wymiany informacji (8%) oraz większe zaangażowanie społeczności lokalnej (8%). Wyniki te wskazują, że kluczowym elementem poprawy współpracy jest rozwijanie komunikacji i wspólnego planowania działań na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy.
- Główne bariery utrudniające skuteczną realizację działań KRPA i Zespołu Interdyscyplinarnego w Gminie Osiek dotyczą przede wszystkim aspektów finansowych i kadrowych. Na pierwszym miejscu uplasował się niedobór specjalistów, takich jak terapeuci i psychologowie – wskazany przez 75% badanych. Dodatkowymi utrudnieniami są: niska świadomość społeczna dotycząca problemu uzależnień i przemocy (67%), brak odpowiednich programów edukacyjnych (33%), niewystarczająca współpraca między instytucjami (25%) oraz brak wystarczających środków finansowych (17%).
- 42% respondentów uważa, że władze gminy są dobrze poinformowane o potrzebach Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (GKRPA) oraz Zespołu Interdyscyplinarnego (ZI) i aktywnie wspierają podejmowane działania. 58% respondentów wskazuje, że władze są poinformowane, ale ich wsparcie jest ograniczone.
- Zdaniem respondentów, aby skuteczniej przeciwdziałać uzależnieniom w gminie, konieczne jest przede wszystkim wprowadzenie programów edukacyjnych w szkołach (75%), które kształtowałyby wśród dzieci i młodzieży postawy wolne od nałogów. Istotne znaczenie ma także organizowanie konsultacji i wsparcia psychologicznego dla rodzin

(58%), co pozwoliłoby szybciej reagować na pojawiające się problemy. Dużą rolę przypisano również szkoleniom i warsztatom dla dorosłych mieszkańców (42%) oraz kampaniom społecznym podnoszącym świadomość na temat skutków uzależnień (42%). Mniej osób wskazało na potrzebę współpracy z lokalnymi instytucjami zdrowia i pomocy społecznej (8%), choć i ten element pozostaje ważny dla kompleksowości działań. Ogólnie wyniki sugerują, że mieszkańcy oczekują przede wszystkim edukacji, profilaktyki i wsparcia psychologicznego ukierunkowanego na całe rodziny.

- Analiza wyników pokazuje, że za najbardziej istotne problemy związane z uzależnieniami w gminie uznano uzależnienia behawioralne, szczególnie od Internetu wśród młodzieży (łącznie 100% wskazań jako bardzo istotny lub istotny problem). Wysoko oceniono również spożywanie alkoholu przez młodzież (75%) oraz nadużywanie alkoholu przez dorosłych (100%), co wskazuje na trwały charakter problemu alkoholowego w różnych grupach wiekowych. Duże zaniepokojenie budzi także używanie e-papierosów przez młodzież (100%) oraz palenie papierosów (91%), które postrzegane są jako coraz bardziej powszechne wśród młodych osób. Wysoką rangę nadano również problemowi przemocy domowej związanej z używaniem substancji psychoaktywnych (84%) oraz brakowi świadomości zagrożeń wynikających z uzależnień (92%), co wskazuje na potrzebę intensywniejszej edukacji i profilaktyki. Mniej istotne, choć nadal zauważalne, są problemy nadużywania alkoholu przez seniorów (58%) i uzależnień od leków w tej grupie (42%), co sugeruje konieczność rozszerzenia działań pomocowych również na osoby starsze. Wyniki jednoznacznie wskazują, że w opinii mieszkańców gminy największego wsparcia wymagają młodzież i dorośli w obszarze uzależnień od substancji psychoaktywnych oraz zachowań nałogowych.

Uczniowie:

W badaniu wzięło udział 117 uczniów klas 4-6 oraz 69 uczniów klas 7-8 z terenu Gminy Osiek.

- Uczniowie w Gminie Osiek deklarują w zdecydowanej większości bardzo dobre lub dobre relacje z opiekunami: SP 4-6 – łącznie: 95%; SP 7-8 – łącznie 93%.
- uczniowie w Gminie Osiek mają bardzo dobre i dobre relacje z nauczycielami: SP 4-6 – łącznie 69%; SP 7-8 – łącznie 51%.
- uczniowie z Gminy Osiek relacje z rówieśnikami oceniają w większości bardzo dobrze lub dobrze – SP 4-6 – łącznie 87%; SP 7-8 – łącznie 84%.

- 13% uczniów SP 4-6 oraz 48% uczniów SP 7-8 przyznało, że ich rówieśnicy piją alkohol.
- Następnie badanych zapytano, w jakich miejscach ich koledzy i koleżanki spożywają alkohol. Uczniowie wskazują na dyskoteki (SP 4-6 – 27%; SP 7-8 – 45%), dom (SP 4-6 – 20%; SP 7-8 – 24%), świeże powietrze (SP 4-6 – 13%; SP 7-8 – 27%), szkolne wycieczki (SP 7-8 – 12%) oraz są też uczniowie, którzy nie wiedzą (SP 4-6 – 60%; SP 7-8 – 48%).
- Jeżeli chodzi o przyczyny, z jakich ich rówieśnicy sięgają po alkohol badani uczniowie wskazywali zazwyczaj na chęć zaimponowania innym (SP 4-6 – 73%, SP 7-8 – 70%), a także żeby zapomnieć o kłopotach (SP 7-8 – 36%), dla lepszej zabawy, wyluzowania (SP 4-6 – 20%; SP 7-8 – 55%), dla towarzystwa (SP 4-6 – 27%; SP 7-8 – 27%). Są uczniowie, którzy nie wiedzą (SP 4-6 – 20%; SP 7-8 – 6%).
- Następnie zapytano badanych, jak często oni sami spożywają alkohol. Do spożywania alkoholu co najmniej raz w tygodniu przyznaje się 7% uczniów SP 7-8. Są uczniowie, którzy spożywają alkohol rzadziej niż raz w miesiącu – 2% uczniów klas 4-6 i 2% uczniów klas 7-8. 98% uczniów SP 4-6 oraz 91% uczniów SP 7-8 nigdy nie spożywało alkoholu.
- Następnie zapytano uczniów o rodzaj wypijanego alkoholu. Młodszy uczniowie sięgają najczęściej po piwo – 50% oraz po „inne” – 50%. Starsi uczniowie wskazują przede wszystkim na wódkę – 100%.
- Istotnym zagadnieniem jest wiek inicjacji alkoholowej. Uczniowie, którzy zadeklarowali spożywanie alkoholu odpowiedzieli: 100% uczniów klas 4-6 spożyli pierwszy raz alkohol pomiędzy 8. a 10. rokiem życia. 67% uczniów z klas 7-8 po raz pierwszy spożyło alkohol poniżej 8 lat, 17% pomiędzy 11. a 13. rokiem życia oraz 16% pomiędzy 14. a 16. rokiem życia.
- Analiza odpowiedzi uczniów klas 7–8 wskazuje, że młodzież sięga po alkohol głównie z powodów towarzyskich i rozrywkowych – aż 83% ankietowanych przyznało, że robi to dla lepszej zabawy, a 67% wskazało chęć bycia w towarzystwie rówieśników. Podobny odsetek (67%) pije również z ciekawości, z nudy lub dlatego, że lubi smak alkoholu, co może świadczyć o eksperymentowaniu i braku świadomości konsekwencji picia w młodym wieku. Połowa badanych deklaruje, że alkohol pomaga im złagodzić stres lub zapomnieć o problemach, co wskazuje na ryzyko traktowania picia jako sposobu radzenia sobie z emocjami. 67% uczniów przyznaje, że pije pod wpływem znajomych, co potwierdza silny wpływ grupy rówieśniczej na zachowania młodzieży. Wyniki sugerują potrzebę prowadzenia intensywnych działań profilaktycznych w szkołach, szczególnie dotyczących

presji rówieśniczej, umiejętności radzenia sobie ze stresem oraz rozwijania konstruktywnych sposobów spędzania wolnego czasu.

- Uczniowie zostali zapytani o to, czy zgadzają się z poniższymi stwierdzeniami. Według 46% uczniów klas 4-6 oraz 65% uczniów klas 7-8 każdy może uzależnić się od alkoholu. 13% uczniów klas 4-6 i 22% uczniów klas 7-8 uważa, że w ich miejscowości są miejsca, gdzie osoba niepełnoletnia może kupić alkohol bez problemu.
- Znaczny odsetek uczniów wskazał, że ich rówieśnicy palą papierosy lub e-papierosy - SP 4-6 – 24%, SP 7-8 – 56%. Jednakże 28% młodszych oraz 35% starszych uczniów zaznaczyło, że nie wie czy osoby w ich wieku palą papierosy lub e-papierosy.
- Następnie zapytano ankietowanych o to, czy sami palą papierosy. 3% uczniów klas 4-6 oraz 9% uczniów klas 7-8 spróbowało tylko raz. 96% młodszych uczniów oraz 81% starszych uczniów nie pali. 1% uczniów klas 4-6 oraz 1% uczniów klas 7-8 pali od czasu do czasu. 9% najstarszych uczniów pali regularnie.
- Z analizy wyników badań wśród uczniów klas 7–8 wynika, że 54% młodzieży deklaruje palenie e-papierosów lub papierosów w ostatnich 30 dniach, z czego 23% robi to w bardzo dużych ilościach – ponad 20 papierosów dziennie. Około 8–15% uczniów pali okazjonalnie, sięgając po papierosa raz na kilka dni lub rzadziej, co może świadczyć o eksperymentowaniu z nikotyną. Z kolei 46% ankietowanych w tej grupie wiekowej w ogóle nie paliło w badanym okresie. Wśród młodszych uczniów klas 4–6 sytuacja wygląda nieco lepiej – 60% dzieci w ogóle nie pali, jednak aż 40% przyznało się do kontaktu z papierosami, w tym 20% paliło regularnie od 6 do 10 papierosów dziennie. Wyniki wskazują na niepokojący trend sięgania po e-papierosy już w młodym wieku, co podkreśla potrzebę wczesnej profilaktyki uzależnień nikotynowych i większego zaangażowania szkoły oraz rodziców w edukację zdrowotną.
- Wśród uczniów wymieniane były następujące powody sięgania po e-papierosy lub papierosy: chęć zaimponowania w towarzystwie (SP 7–8 – 15%), chęć spróbowania czegoś nowego (SP 4–6 – 20%, SP 7–8 – 23%), namowa znajomych (SP 4–6 – 20%, SP 7–8 – 8%), inne powody (SP 7–8 – 31%), oraz odpowiedź „nie dotyczy” (SP 4–6 – 60%, SP 7–8 – 23%). Wynika z tego, że młodszy uczniowie częściej wskazywali wpływ otoczenia, natomiast starsi częściej motywowali swoje zachowania indywidualnymi powodami.

- 7% uczniów klas 4-6 oraz 30% uczniów klas 7-8 wskazuje, że ich rówieśnicy mają kontakt z narkotykami albo z dopalaczami. 38% uczniów klas młodszych i 51% uczniów klas starszych nie wie.
- 4% młodszych uczniów oraz 10% starszych uczniów przyznało, że sami próbowali już narkotyków lub dopalaczy.
- Wśród uczniów klas 7–8 najczęściej wskazywanym miejscem zażywania narkotyków lub dopalaczy był teren szkoły (57%). Znaczna część badanych przyznała, że zdarzyło im się to również w domu, pod sklepem, w barze lub klubie, a także podczas szkolnych wycieczek – po 43% wskazań w każdej z tych kategorii. Tyle samo osób (43%) zaznaczyło odpowiedź „nie dotyczy”. Wyniki te pokazują, że problem eksperymentowania z narkotykami dotyczy różnych środowisk – zarówno szkolnego, jak i pozaszkolnego.
- Wśród uczniów klas 4–6 najczęściej wskazywanym miejscem zażywania narkotyków lub dopalaczy były inne miejsca – 100% wskazań. Ponadto część badanych przyznała, że zdarzyło im się to pod sklepem (40%) oraz podczas szkolnych wycieczek i w barze lub klubie (po 20%). Żaden z uczniów nie wskazał domu ani terenu szkoły jako miejsca zażywania tych substancji.
- W badaniu 4% uczniów klas 4–6 zadeklarowało, że mieli kontakt z narkotykami lub dopalaczami, co mimo niskiego odsetka budzi niepokój ze względu na wiek respondentów. Jednocześnie żaden z tych uczniów nie wskazał, skąd pozyskał substancję – wszyscy zaznaczyli odpowiedź „nie dotyczy”. Może to świadczyć o trudnościach w udzieleniu szczerzej odpowiedzi, braku wiedzy, obawie przed ujawnieniem szczegółów lub niezrozumieniu pytania. Wskazuje to na konieczność dalszej edukacji w zakresie zagrożeń związanych z substancjami psychoaktywnymi, a także pogłębionego monitoringu środowiska szkolnego.
- Wśród uczniów klas 7–8, którzy zadeklarowali spożywanie narkotyków, najczęściej substancję otrzymywali od kolegi lub koleżanki – 29% wskazań. Po 14% uczniów wskazało, że otrzymało narkotyki od osoby znanej tylko ze słyszenia, od obcej osoby lub że kupiło je od obcej osoby. Nikt nie przyznał, że substancję otrzymał od rodzeństwa, rodziców, ani że wziął ją z domu bez pozwolenia. Żaden z uczniów nie zadeklarował wspólnego zażywania w grupie przyjaciół ani zakupu od znajomej osoby. Pozostałe 29% uczniów uznało pytanie za nie dotyczy.
- Następnie uczniowie zostali poproszeni o ocenę dostępności narkotyków/dopalaczy w ich lokalnym środowisku. Badani w większości nie wiedzą, czy pozyskanie owych

środków psychoaktywnych byłoby w ich otoczeniu łatwe, czy też trudne: SP 4-6 – 66%, SP 7-8 – 72%. Jednakże 2% uczniów klas 4-6 i 15% uczniów klas 7-8 zaznaczyło, że byłoby to łatwe. Pozostali ankietowani odpowiedzieli, że pozyskanie narkotyków/dopalaczy w ich środowisku lokalnym byłoby trudne: SP 4-6 – 32%, SP 7-8 – 13%.

- Zdecydowana większość młodszych uczniów (88%) nie zna miejsc, w których można kupić narkotyki lub dopalacze, a najczęściej wskazywane lokalizacje to osiedle (5%), szkoła i okolice (3%) oraz inne miejsca (9%).
- Większość uczniów (86%) z klas 7-8 nie zna miejsc, gdzie można kupić narkotyki lub dopalacze, choć niektórzy wskazują na osiedle (6%), szkołę i okolice (24) oraz na „inne miejsca” (10%).
- Zapytano uczniów o to, które ich zdaniem zjawisko jest obecne w ich otoczeniu. Uczniowie za najbardziej popularne zjawisko występujące w ich otoczeniu wybrali: uzależnienie od Internetu (SP 4-6 – 49%; SP 7-8 – 69%) oraz uzależnienie od smartfona (SP 4-6 – 53%; SP 7-8 – 68%), a także zakupoholizm (SP 4-6 – 34%; SP 7-8 – 61%).
- Badani wskazywali zazwyczaj, że spędzają w ten sposób do 2 godzin dziennie (SP 4-6 – 24%; SP 7-8 – 22%) czy też do 4 godzin dziennie (SP 4-6 – 32%; SP 7-8 – 23%). Znacznie niepokoją odsetki ankietowanych, którzy zaznaczyli, że spędzają przed komputerem powyżej 6 godzin dziennie (SP 4-6 – 8%; SP 7-8 – 16%). Do 6 godzin korzysta 9% uczniów SP 4-6 oraz 9% uczniów SP 7-8.
- 24% uczniów klas 4-6 i 15% uczniów klas 7-8 deklaruje, że brak dostępu do Internetu nie miałby dla nich znaczenia. Aczkolwiek, spora część uczniów przyznaje, że odczułaby brak dostępu do Internetu (SP 4-6 – 76%; SP 7-8 – 85%).
- 53% uczniów klas 4-6 i 42% uczniów klas SP 7-8 korzysta z telefonu od 2 do 3 godzin dziennie. Znaczny niepokój budzi fakt, iż 15% uczniów klas 4-6 i 20% uczniów klas 7-8 deklaruje, że korzysta z telefonu 4-5 godzin dziennie. 11% uczniów klas 4-6 i 25% uczniów klas 7-8 wskazuje, że korzysta z telefonu powyżej 5 godzin dziennie. Część uczniów spędza w ten sposób czas około godziny dziennie (SP 4-6 – 19%; SP 7-8 – 10%).
- Uczniowie klas 4-6 najwięcej czasu korzystając z telefonu spędzają oglądaniu filmików, śmiesznych obrazków (32%), korzystaniu z aplikacji (18%), na słuchaniu muzyki (16%) oraz na czatach, portalach społecznościowych pisząc ze znajomymi (15%).
- Uczniowie klas 7-8 najwięcej czasu korzystając z telefonu spędzają na czatach, portalach społecznościowych pisząc ze znajomymi (25%), oglądając filmiki, śmieszne obrazki (23%) oraz na słuchaniu muzyki (20%).

- Zapytano również młodzież o czas poświęcany na granie w gry komputerowe przez nich. 33% uczniów klas 4-6 i 32% uczniów klas 7-8 gra w gry komputerowe od 1 do 3 godzin dziennie. Znaczny niepokój budzi fakt, iż 21% uczniów klas 4-6 i 9% uczniów klas 7-8 deklaruje, że gra w gry od 3 do 6 godzin dziennie. 3% uczniów klas 4-6 oraz 11% uczniów klas 7-8 wskazuje, że gra w gry komputerowe powyżej 6 godzin dziennie. Część uczniów spędza w ten sposób czas około godziny dziennie (SP 4-6 – 16%; SP 7-8 – 22%).
- Uczniowie w Gminie Osiek w większości nie mają doświadczeń związanych z grami hazardowymi na pieniądze (SP 4-6 – 80%; SP 7-8 – 60%). Jednakże 20% uczniów klas 4-6 i 40% uczniów klas 7-8 przyznało, że grało już w tego rodzaju gry.
- Zapytano także uczniów o różne sytuacje, które mogły ich spotkać w Internecie. 37% uczniów SP 4-6 i 35% uczniów SP 7-8 otrzymywało złośliwe komentarze, tzw. hejty. Uczniowie klas 4-6 (30%) oraz uczniowie klas 7-8 (32%) otrzymywali wiadomości z przewiskami, obelgami oraz zdarzyło się, że udostępniono ich prywatną rozmowę (SP 4-6 – 11%; SP 7-8 – 41%).
- 11% uczniów klas 4-6 i 7% uczniów klas 7-8 w Gminie Osiek doświadczyło przemocy domowej.
- 25% uczniów klas 4-6 oraz 42% uczniów klas 7-8 spotyka agresja słowna.
- Jeżeli chodzi o rodzaj doświadczanej przemocy przez uczniów respondenci wskazali, że spotyka ich zarówno przemoc psychiczna (SP 4-6 – 27%; SP 7-8 – 22%) oraz przemoc fizyczna (SP 4-6 – 31%; SP 7-8 – 32%).
- Zapytano uczniów także o doświadczenie przemocy w szkole. Według wyników badań 44% uczniów klas 4-6 i 45% uczniów klas 7-8 nigdy jej nie doświadczyło. Jednakże są uczniowie, którzy doświadczają przemocy w szkole codziennie (SP 4-6 – 4; SP 7-8 – 20%), kilka razy w tygodniu (SP 4-6 – 7%; SP 7-8 – 7%), kilka razy w miesiącu (SP 4-6 – 20%; SP 7-8 – 9%), kilka razy w roku (SP 4-6 – 25%; SP 7-8 – 19%).
- 10% uczniów klas 4-6 i 22% uczniów klas 7-8 uważa, że napoje energetyczne są zdrowe.
- 18% uczniów klas 4-6 i 25% uczniów klas 7-8 deklaruje, że zdarza się im pić napoje energetyczne.
- 71% młodszych uczniów i 70% starszych uczniów zadeklarowało, że pije napoje energetyczne raz w miesiącu, są uczniowie, którzy robią to raz w tygodniu (SP 4-6 – 24%; SP 7-8 – 6%), 2-3 razy w tygodniu (SP 4-6 – 5%; SP 7-8 – 6%), 3-5 razy w tygodniu (SP 7-8 – 6%) oraz codziennie (SP 7-8 – 12%).

- Uczniowie klas 4–6 szkół podstawowych (39%) spędzają swój czas wolny z rodziną, co świadczy o dużym znaczeniu więzi rodzinnych w tej grupie wiekowej. Towarzystwo znajomych spoza klasy lub szkoły wybiera 9% uczniów, natomiast 32% preferuje spędzanie czasu z koleżankami i kolegami z klasy oraz ze szkoły. Samodzielne spędzanie czasu deklaruje 16% badanych. W przypadku 4% uczniów wskazano inne osoby towarzyszące w czasie wolnym, jednak nie zostały one dokładnie określone.
- Uczniowie z klas 7-8 spędzają czas wolny z rodziną – 30%. Ze znajomymi z klasy lub szkoły spędzanie czasu deklaruje 22%. Znajomi spoza klasy lub szkoły są wybierani przez 10% uczniów. Samodzielne spędzanie czasu wolnego deklaruje 15% respondentów. 23% wybiera inne osoby, które nie zostały bliżej określone.

Dominujące zjawiska społeczne w Gminie Osiek

Obszar problemowy	Dominujące zjawiska społeczne
Uzależnienia i zachowania ryzykowne	W Gminie Osiek obserwuje się utrzymujący się problem nadużywania alkoholu, szczególnie wśród osób dorosłych oraz stopniowo narastający problem inicjacji alkoholowej i nikotynowej wśród młodzieży. Wzrasta również zjawisko uzależnień behawioralnych – zwłaszcza od Internetu, gier komputerowych i urządzeń mobilnych, które prowadzą do izolacji społecznej i pogorszenia relacji rodzinnych. Coraz częściej pojawiają się zachowania ryzykowne takie jak palenie e-papierosów, eksperymentowanie z substancjami psychoaktywnymi czy hazard. Skala problemu wymaga prowadzenia działań profilaktycznych, edukacyjnych oraz wsparcia terapeutycznego dostępnego lokalnie.
Przemoc domowa i rówieśnicza	Zjawisko przemocy, zarówno w środowisku domowym, jak i szkolnym, stanowi poważny problem społeczny wpływający negatywnie na poczucie bezpieczeństwa mieszkańców. Przemoc przybiera różne formy – od fizycznej i psychicznej, po agresję słowną i cyberprzemoc, dotykając w szczególności dzieci i młodzież. W szkołach coraz częściej obserwuje się przejawy agresji rówieśniczej, wykluczania z grupy czy upokarzania w Internecie. Wymaga to systematycznej pracy profilaktycznej, edukacji emocjonalnej oraz wzmocnienia roli instytucji wspierających rodziny w kryzysie.

Problemy zdrowotne i emocjonalne	Coraz większa liczba mieszkańców, w tym dzieci i młodzieży, doświadcza trudności natury psychicznej, takich jak stres, obniżony nastrój czy brak umiejętności radzenia sobie z emocjami. Zauważalne są również zaburzenia odżywiania oraz zachowania kompulsywne, będące formą odreagowania napięcia i niepokoju. Konieczne jest rozwijanie działań z zakresu profilaktyki zdrowia psychicznego, promocji zdrowego stylu życia i wczesnej interwencji.
Ubóstwo i wykluczenie społeczne osób i rodzin	Na terenie gminy wciąż widoczne są zjawiska ubóstwa, bezrobocia oraz trudnej sytuacji życiowej części rodzin, szczególnie tych dotkniętych chorobą lub niepełnosprawnością. Problemy te często współwystępują z bezradnością w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego. Trudności w zaspokajaniu podstawowych potrzeb bytowych prowadzą do marginalizacji społecznej oraz ograniczają szanse rozwojowe dzieci i młodzieży. Wymaga to zintegrowanych działań pomocowych oraz wspierania aktywizacji zawodowej i społecznej mieszkańców.
Bariery systemowe	Funkcjonowanie lokalnego systemu wsparcia społecznego ograniczają głównie niedobory kadrowe – szczególnie psychologów, terapeutów i pedagogów – oraz niewystarczające środki finansowe na działania profilaktyczne i interwencyjne. Utrudnieniem jest również zbyt mała współpraca między różnymi instytucjami i sektorami, co powoduje rozproszenie działań pomocowych. Niska świadomość społeczna w zakresie uzależnień, przemocy i zdrowia psychicznego wpływa negatywnie na skuteczność podejmowanych inicjatyw. Niezbędne jest usprawnienie koordynacji międzyinstytucjonalnej oraz rozwijanie lokalnych sieci wsparcia.
Problemy młodzieży	Młodzież w Gminie Osiek zmaga się z brakiem atrakcyjnych i bezpiecznych form spędzania czasu wolnego, co sprzyja nudzie, frustracji i poszukiwaniu silnych wrażeń. Duże znaczenie ma presja rówieśnicza, która często wpływa na podejmowanie zachowań ryzykownych, takich jak sięganie po alkohol, nikotynę czy substancje psychoaktywne. Uczniowie wskazują również na brak wsparcia emocjonalnego i trudności w komunikacji

	z dorosłymi. Potrzebne są działania wspierające rozwój pasji, integrację społeczną oraz budowanie pozytywnej tożsamości młodych ludzi.
Środowisko i zdrowie publiczne	Zanieczyszczenie powietrza oraz brak działań proekologicznych stanowią istotne wyzwania dla zdrowia mieszkańców i jakości życia w gminie. Zły stan środowiska wpływa negatywnie na osoby starsze, dzieci oraz osoby z chorobami przewlekłymi. Wciąż niewystarczająco rozwinięta jest świadomość ekologiczna oraz aktywność prozdrowotna mieszkańców. Wskazane jest zwiększenie działań edukacyjnych i inwestycji w inicjatywy poprawiające stan środowiska naturalnego i wspierające zdrowy styl życia.
Problemy osób starszych i niepełnosprawnych	W Gminie Osiek obserwuje się rosnące potrzeby w zakresie wsparcia osób starszych i osób z niepełnosprawnością. Starzejące się społeczeństwo oraz wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym powodują zwiększone zapotrzebowanie na usługi opiekuńcze i pielęgnacyjne. Dane z lat 2022–2024 pokazują stabilny wzrost liczby osób korzystających z usług opiekuńczych oraz świadczeń pielęgnacyjnych. Wydatki na utrzymanie mieszkańców w Domach Pomocy Społecznej oraz realizację programu AOON wzrastają znacząco, co wskazuje na konieczność zapewnienia adekwatnych zasobów finansowych i kadrowych.

CZEŚĆ ANALITYCZNA

Analiza SWOT

Analiza SWOT należy do grupy metod zintegrowanych, czyli badających zarówno samą jednostkę, jak również jej otoczenie. Akronim pochodzi od angielskich wyrazów:

- strengths („S” – siły, atuty, mocne strony),
- weaknesses („W” – słabości, słabe strony),
- opportunities („O” – szanse, okazje, korzystne tendencje w otoczeniu zewnętrznym),
- threats („T” – zagrożenia, niekorzystne zjawiska zewnętrzne).

Analiza SWOT została oparta na informacjach zawartych w kompleksowej diagnozie sytuacji społecznej w Gminie. Stanowi ona podstawę do identyfikacji i określenia kierunków działań. Analizę SWOT dla Gminy Osiek przedstawia poniższa tabela.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
• Wysoka świadomość mieszkańców na temat szkodliwości alkoholu i nikotyny. • Silne relacje uczniów z opiekunami i rówieśnikami, szczególnie w młodszych klasach. • Dostępność lokalnych instytucji wspierających profilaktykę uzależnień (KRPA, Zespół Interdyscyplinarny). • Wysoki poziom wiedzy o zagrożeniach związanych z alkoholem wśród kobiet w ciąży i kierowców. • Silne zaangażowanie mieszkańców w działania profilaktyczne i edukacyjne. • Rozbudowane programy profilaktyki szkolnej i pozaszkolnej. • Niska inicjacja alkoholowa i nikotynowa wśród dzieci poniżej 12 roku życia. • Duże zainteresowanie mieszkańców wsparciem psychologicznym i warsztatami profilaktycznymi. • Wysoki odsetek uczniów deklarujących zdrowe nawyki żywieniowe. • Skuteczna współpraca między instytucjami w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy. • Rozwinięta świadomość potrzeby ograniczenia dostępu do alkoholu i narkotyków. • Stabilna liczba mieszkańców w wieku produkcyjnym, stanowiących największą	• Niewystarczająca wiedza mieszkańców, gdzie można zgłosić się po pomoc dla osób uzależnionych. • Problemy kadrowe i brak specjalistów w zakresie terapii uzależnień. • Niedostateczne wsparcie finansowe dla działań profilaktycznych. • Częste eksperymentowanie młodzieży z alkoholem i e-papierosami. • Obecność uzależnień behawioralnych, szczególnie Internetu i smartfonów, wśród młodzieży. • Niepełna świadomość zagrożeń związanych z dopalaczami i narkotykami wśród uczniów. • Wysoka presja rówieśnicza w kontekście sięgania po używki i alkohol. • Pojawiające się problemy z agresją słowną i przemocą domową wśród uczniów. • Wysoki odsetek uczniów nadużywających napojów energetycznych. • Brak wiedzy mieszkańców o zagrożeniach związanych z uzależnieniami wśród dorosłych. • Część uczniów deklaruje problemy z kompulsywnym objadaniem się. • Stopniowy spadek liczby mieszkańców, zwłaszcza wśród kobiet, co może prowadzić do starzenia się społeczeństwa i zmniejszenia potencjału demograficznego.

grupę społeczną, co sprzyja aktywności zawodowej i ekonomicznej.

- *Systematyczna działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Punktu Konsultacyjno-Terapeutycznego, świadcząca o wsparciu społecznym i profilaktyce uzależnień.*
- *Spadek liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej pieniężnej, co wskazuje na poprawę sytuacji materialnej mieszkańców i skuteczność działań aktywizacyjnych.*
- *Wzrost liczby szkoleń i działań motywacyjnych Komisji, co podnosi kwalifikacje pracowników i efektywność interwencji.*
- *Niska liczba negatywnych postanowień dotyczących punktów sprzedaży alkoholu oraz brak problemów z kontrolą punktów sprzedaży wskazuje na sprawną regulację rynku alkoholu.*
- *Elastyczne reagowanie pomocy społecznej na nagłe zdarzenia losowe, klęski żywiołowe i potrzeby różnych grup społecznych.*
- *Rozbudowany system wsparcia opiekuńczego i pielęgnacyjnego, obejmujący zarówno usługi dzienne, jak i całodobowe, co zwiększa bezpieczeństwo i jakość życia osób wymagających pomocy.*
- *Dynamiczny rozwój programów*

- *Niewielka liczba urodzeń w porównaniu do liczby zgonów, co wskazuje na negatywny przyrost naturalny.*
- *Niska liczba zawieranych małżeństw w ostatnich latach, co może wpływać na dynamikę demograficzną i rozwój społeczny.*
- *Wysoka liczba osób starszych (poprodukcyjnych) wśród kobiet, co zwiększa potrzeby opiekuńcze i zdrowotne w gminie.*
- *Zmniejszenie liczby osób korzystających ze świadczeń pieniężnych może oznaczać większe ryzyko wykluczenia tych, którzy nadal potrzebują wsparcia finansowego.*
- *Rosnące zapotrzebowanie na usługi opiekuńcze i pielęgnacyjne może przewyższać aktualne możliwości kadrowe i organizacyjne GOPS, co ogranicza dostępność wsparcia dla wszystkich potrzebujących.*

<i>asystenckich (np. AOON), który umożliwia wzrost samodzielności i integracji społecznej osób starszych i osób z niepełnosprawnością.</i>	
SZANSE	ZAGROŻENIA
• <i>Rozwój programów edukacyjnych w szkołach dotyczących uzależnień i profilaktyki.</i> • <i>Wzrost świadomości społecznej poprzez kampanie informacyjne i konsultacje psychologiczne.</i> • <i>Możliwość zwiększenia wsparcia rodzin poprzez warsztaty i programy terapeutyczne.</i> • <i>Rozszerzenie działań profilaktycznych na seniorów i osoby dorosłe.</i> • <i>Integracja działań KRPA i Zespołu Interdyscyplinarnego poprzez wspólne szkolenia i projekty.</i> • <i>Rozwój alternatywnych form spędzania wolnego czasu dla dzieci i młodzieży.</i> • <i>Wykorzystanie pozytywnych postaw mieszkańców wobec ograniczania dostępu do alkoholu.</i> • <i>Włączenie działań przeciwdziałających uzależnieniom behawioralnym, np. Internetu i smartfonów.</i> • <i>Możliwość zwiększenia zaangażowania lokalnych instytucji w działania profilaktyczne.</i> • <i>Wspieranie rozwijania kompetencji nauczycieli w zakresie profilaktyki uzależnień.</i>	• <i>Wzrost spożycia alkoholu wśród młodzieży i dorosłych.</i> • <i>Rosnące uzależnienia od Internetu, smartfonów i gier komputerowych.</i> • <i>Niska świadomość w zakresie dostępności narkotyków i dopalaczy w środowisku lokalnym.</i> • <i>Presja rówieśnicza na eksperymentowanie z używkami.</i> • <i>Występowanie przemocy domowej i agresji słownej wśród uczniów.</i> • <i>Niewystarczająca liczba specjalistów ds. uzależnień i terapeutów.</i> • <i>Ograniczone środki finansowe na profilaktykę i wsparcie psychologiczne.</i> • <i>Brak konsekwentnych działań edukacyjnych w szkołach i społeczności lokalnej.</i> • <i>Ryzyko rozwijania się problemów żywieniowych, takich jak kompulsywne objadanie się.</i> • <i>Możliwość błędnej interpretacji informacji przez młodzież, np. o napojach energetycznych.</i> • <i>Zagrożenie wzrostem inicjacji nikotynowej i alkoholowej w młodszych wieku.</i>

- *Wzrost zainteresowania mieszkańców wsparciem psychologicznym w rodzinach.*
- *Promowanie zdrowych stylów życia poprzez zajęcia sportowe i rekreacyjne.*
- *Rozwój działań profilaktycznych i terapeutycznych w zakresie uzależnień, w tym dalsza aktywizacja Punktu Konsultacyjno-Terapeutycznego.*
- *Wzrost świadomości społecznej w zakresie zdrowia, profilaktyki i samodzielności ekonomicznej mieszkańców.*
- *Możliwość dalszego rozwoju programów aktywizujących osoby bezrobotne i rodzin w trudnej sytuacji życiowej.*
- *Wspieranie polityki prorodzinnej i zwiększenie liczby urodzeń poprzez lokalne programy wsparcia rodzin.*
- *Możliwość rozwoju współpracy z organizacjami pozarządowymi i podmiotami zewnętrznymi w zakresie pomocy społecznej i profilaktyki.*
- *Utrzymanie i zwiększanie liczby szkoleń dla pracowników instytucji pomocowych i komisji profilaktycznych, co podnosi jakość świadczonego wsparcia.*
- *Rozwój usług asystenckich i specjalistycznych może wzmocnić lokalny system wsparcia osób starszych i osób z niepełnosprawnością oraz zmniejszyć obciążenie rodzin pełniących funkcję opiekunów.*
- *Niedostateczne monitorowanie zachowań młodzieży w Internecie i środowisku lokalnym.*
- *Postępujący spadek liczby mieszkańców i niekorzystna struktura demograficzna mogą wpłynąć na rozwój gospodarczy i społeczny gminy.*
- *Starzenie się społeczeństwa i przewaga osób w wieku poprodukcyjnym zwiększa obciążenie systemu opieki zdrowotnej i społecznej.*
- *Ryzyko wzrostu problemów społecznych wśród osób starszych, bezrobotnych i zagrożonych wykluczeniem społecznym.*
- *Niewystarczająca liczba interwencji kontrolnych na rynku alkoholowym może sprzyjać nadużyciom i zwiększać problemy zdrowotne mieszkańców.*
- *Wahania liczby urodzeń i małżeństw mogą ograniczać długoterminową stabilność demograficzną.*
- *Zmiany w sytuacji ekonomicznej mieszkańców, np. wzrost ubóstwa lub bezrobocia, mogą zwiększać zapotrzebowanie na wsparcie społeczne i obciążać lokalny system pomocy.*
- *Starzenie się społeczeństwa i rosnąca liczba osób wymagających wsparcia mogą prowadzić do przeciążenia systemu pomocy społecznej i wzrostu kosztów jego funkcjonowania.*

- *Możliwość pozyskiwania dodatkowych funduszy zewnętrznych (np. programy rządowe lub unijne) na rozwój usług opiekuńczych i wspierających samodzielność mieszkańców.*

CZĘŚĆ PROGRAMOWA

Wizja i misja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych

Celem Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Osiek jest wyznaczenie priorytetowych rozwiązań w zakresie przeciwdziałania określonych problemów społecznych oraz poprawienie sytuacji mieszkańców.

Jej adresatem jest ogół społeczności lokalnej. Punktem wyjścia dla opracowania strategii jest diagnoza stanu faktycznego, analiza danych wynikających ze specyfiki Gminy. Zebrany materiał źródłowy oraz wyniki badań przeprowadzonych wśród mieszkańców Gminy Osiek pozwoliły wskazać grupę najważniejszych problemów społecznych w Gminie.

Realizacja zadań zawartych w strategii planowana jest na lata 2026-2035, co powinno zapewnić możliwość długofalowych działań.

W Strategii wyróżniono:

- a) **wizję** – jest pożądanym obrazem przyszłości, który osoby biorące udział w procesie decyzyjnym pragną wykreować;
- b) **misję** – stanowi cel nadrzędny przy planowaniu działań rozwojowych w Gminie;
- c) **cele strategiczne** – wskazują najważniejsze obszary, których wsparcie jest niezbędne dla rozwiązywania problemów społecznych w Gminie;

- d) cele operacyjne – są celami szczegółowymi dla celów strategicznych, zawierają propozycje kierunków działań niezbędnych do osiągnięcia poszczególnych celów operacyjnych.

Wizja niniejszej Strategii brzmi:

Gmina Osiek to wspólnota aktywnych, świadomych i odpowiedzialnych mieszkańców, w której każdy ma dostęp do wsparcia społecznego, edukacyjnego i terapeutycznego. To miejsce sprzyjające rozwojowi, zdrowemu stylowi życia oraz budowaniu relacji opartych na wzajemnym szacunku i solidarności.

Gmina dąży do tworzenia bezpiecznego, przyjaznego i zintegrowanego środowiska, wolnego od uzależnień, przemocy i wykluczenia społecznego. Wizją jest społeczeństwo, w którym wsparcie, profilaktyka i edukacja prowadzą do wzmacniania rodzin, rozwoju młodzieży i godnego życia seniorów.

Tak sformułowana wizja pozwala na zdefiniowanie misji. Misja Osiek na lata 2026-2035 brzmi:

Misją Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Osiek jest konsekwentne wspieranie mieszkańców w przezwyciężaniu trudności życiowych poprzez integrację działań instytucji samorządowych, organizacji społecznych i lokalnych partnerów. Strategia zakłada rozwój skutecznych form profilaktyki uzależnień, pomocy rodzinom i osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym oraz promowanie zdrowych i odpowiedzialnych postaw. Celem jest budowanie społeczeństwa opartego na solidarności, empatii i wzajemnym wsparciu, w którym każdy mieszkaniec ma szansę na pełne uczestnictwo w życiu społecznym i zawodowym.

Gmina Osiek poprzez współpracę, edukację i działania profilaktyczne dąży do wzmocnienia potencjału mieszkańców oraz zapewnienia im bezpieczeństwa socjalnego i emocjonalnego.

CEL STRATEGICZNY I:

Cele operacyjne i kierunki działań:

1. Rozwój usług opiekuńczych i wsparcia dla osób starszych i osób z niepełnosprawnością

- Organizowanie i rozwój pomocy w codziennych czynnościach w miejscu zamieszkania, w tym wsparcie w prowadzeniu gospodarstwa domowego.
- Rozwijanie oraz wspieranie usług opiekuńczych, pielęgnacyjnych i specjalistycznych dostosowanych do potrzeb osób niesamodzielnych.
- Wspieranie inicjatyw pomocy sąsiedzkiej oraz tworzenie lokalnych sieci wsparcia środowiskowego.
- Umożliwienie osobom starszym i osobom z niepełnosprawnością uczestnictwa w życiu społecznym, kulturalnym i zawodowym, zgodnie z ich potrzebami i możliwościami.
- Kierowanie do instytucji opieki stacjonarnej w przypadkach, gdy opieka domowa nie jest możliwa.
- Szkolenie opiekunów środowiskowych, wolontariuszy i rodzin w zakresie opieki nad osobami zależnymi.

2. Wsparcie usamodzielnienia osób z niepełnosprawnością

- Tworzenie i wspieranie programów aktywizacji zawodowej, szkoleń oraz pośrednictwa pracy dla osób z niepełnosprawnością.
- Wspieranie współpracy gminy, jednostek samorządowych, NGO i instytucji rynku pracy w działaniach na rzecz integracji i aktywizacji osób z niepełnosprawnością.
- Wspieranie działań likwidujących bariery architektoniczne i komunikacyjne w przestrzeni publicznej.
- Promowanie zatrudnienia wspomaganego i społecznie odpowiedzialnych form pracy.

3. Tworzenie i rozwój oferty czasu wolnego oraz działań integracyjnych

- Tworzenie i wspieranie dziennych form spędzania czasu i rozwijania zainteresowań osób starszych i osób z niepełnosprawnością (np. klubów seniora, kół gospodyń wiejskich, organizacji samopomocowych i grup wsparcia)
- Tworzenie/utrzymanie bazy lokalowej dla działań integracyjnych, kulturalnych i edukacyjnych.

- Organizowanie wydarzeń integracyjnych i międzypokoleniowych, w tym corocznych spotkań opłatkowych dla seniorów, które gromadzą kilkuset uczestników i pełnią ważną funkcję społeczną.
- Rozwijanie oferty zajęć artystycznych, sportowych i edukacyjnych dostosowanych do możliwości uczestników.

4. Tworzenie i wspieranie systemu wsparcia dla rodzin osób starszych i osób z niepełnosprawnością

- Pomoc rodzinom w realizacji funkcji opiekuńczo-pielęgniarskich w tym również organizowanie dostępu do poradnictwa specjalistycznego – psychologicznego, prawnego i socjalnego.
- Ułatwienie dostępu do usług edukacyjnych, rehabilitacyjnych, sprzętu pomocniczego i transportu specjalistycznego
- Wspieranie powstawania i funkcjonowania grup wsparcia, ruchów samopomocowych i inicjatyw lokalnych dla rodzin opiekujących się osobami zależnymi.
- Monitorowanie potrzeb rodzin i aktualizacja oferty pomocy w oparciu o diagnozę lokalną.
- Wspieranie współpracy instytucji samorządowych, ochrony zdrowia i NGO w świadczeniu usług opiekuńczych i rehabilitacyjnych.

Czas realizacji

Działania podejmowane będą w sposób ciągły w latach 2026 – 2035.

Badanie wskaźników nastąpi po zakończeniu danego roku kalendarzowego. Dokonana zostanie analiza porównawcza danych w celu określenia tendencji społecznych (wzrost/spadek).

Finansowanie

Działania finansowane będą z budżetu samorządowego, dotacji, funduszy zewnętrznych m.in. funduszy Unii Europejskiej i innych programów resortowych, funduszy celowych, partnerów, sponsorów indywidualnych, organizacji pozarządowych itp.

Realizatorzy i partnerzy

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Osieku

Urząd Gminy Osiek

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Placówki ochrony zdrowia

Placówki oświatowe

Organizacje pozarządowe i społeczne

Zespół Interdyscyplinarny

Wskaźniki realizacji:

Wskaźniki ilościowe:

- Liczba osób starszych i osób z niepełnosprawnością objętych pomocą w miejscu zamieszkania.
- Liczba godzin usług opiekuńczych (w tym specjalistycznych) i asystentury.
- Liczba osób korzystających z poradnictwa specjalistycznego, rehabilitacji i programów usamodzielniających, wsparcia w edukacji itp..
- Liczba utworzonych klubów seniora, grup wsparcia i inicjatyw samopomocowych.
- Liczba działań integracyjnych i wydarzeń międzypokoleniowych, w tym spotkań opłatkowych dla seniorów.
- Liczba rodzin objętych wsparciem w zakresie opieki nad osobami zależnymi.

Wskaźniki jakościowe:

- Zwiększenie poziomu zadowolenia osób starszych i osób z niepełnosprawnością z jakości świadczonych usług.
- Wzrost samodzielności życiowej osób objętych wsparciem.
- Ograniczenie wykluczenia społecznego seniorów i osób z niepełnosprawnością.
- Poprawa współpracy instytucjonalnej i skuteczności systemu wsparcia środowiskowego.
- Zwiększenie świadomości społecznej dotyczącej potrzeb i potencjału osób starszych i osób z niepełnosprawnością.

CEL STRATEGICZNY II:

Przeciwdziałanie ubóstwu i wykluczeniu społecznemu poprzez aktywizację zawodową, społeczną i edukacyjną mieszkańców Gminy Osiek

Cele operacyjne i kierunki działań:

1. Wsparcie aktywizacji zawodowej i społecznej osób bezrobotnych oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym.

- Przygotowywanie uczestników pomocy społecznej do aktywności zawodowej w ramach kontraktów socjalnych.
- Organizowanie prac społecznie użytecznych, robót publicznych i interwencyjnych.
- Udzielanie pomocy w podnoszeniu kwalifikacji zawodowych i zdobywaniu nowych umiejętności.
- Zapewnienie dostępu do informacji o aktualnych ofertach pracy, szkoleniach i programach wsparcia.

2. Tworzenie i wspieranie inicjatyw z zakresu przedsiębiorczości społecznej.

- Organizowanie doradztwa w zakresie zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej oraz ekonomii społecznej.
- Wspieranie inicjatyw samopomocowych i grup nieformalnych podejmujących działalność na rzecz lokalnej społeczności.
- Ułatwianie kontaktu z instytucjami i organizacjami wspierającymi rozwój przedsiębiorczości.

3. Rozwijanie partnerskiej współpracy instytucji rynku pracy i pomocy społecznej.

- Tworzenie wspólnej oferty wsparcia dla osób pozostających bez pracy i ich rodzin, we współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy.
- Budowanie partnerstwa i współpracy z lokalnymi przedsiębiorcami w zakresie tworzenia miejsc pracy i wspierania zatrudnienia osób zagrożonych wykluczeniem.
- Współpraca z organizacjami pozarządowymi w zakresie realizacji programów reintegracyjnych i edukacyjnych.
- Wymiana doświadczeń i dobrych praktyk pomiędzy instytucjami działającymi w obszarze rynku pracy, pomocy społecznej i edukacji.

4. Wsparcie działań profilaktycznych i edukacyjnych w zakresie przeciwdziałania dziedziczeniu ubóstwa i bierności zawodowej.

- Wprowadzanie elementów edukacji ekonomicznej i przedsiębiorczości do programów szkolnych i pozaszkolnych.
- Promowanie spółdzielczości uczniowskiej oraz szkolnych inicjatyw samopomocowych.
- Prowadzenie lokalnych kampanii edukacyjnych promujących aktywność zawodową, obywatelską i społeczną młodzieży.

- Wspieranie wolontariatu i inicjatyw społecznych umożliwiających młodzieży zdobycie doświadczenia zawodowego.

Czas realizacji

Działania podejmowane będą w sposób ciągły w latach 2026 – 2035.

Badanie wskaźników nastąpi po zakończeniu danego roku kalendarzowego. Dokonana zostanie analiza porównawcza danych w celu określenia tendencji społecznych (wzrost/spadek).

Finansowanie

Działania finansowane będą z budżetu samorządowego, dotacji, funduszy zewnętrznych m.in. funduszy Unii Europejskiej i innych programów resortowych, funduszy celowych, partnerów, sponsorów indywidualnych, organizacji pozarządowych itp.

Realizatorzy i partnerzy

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Osieku

Urząd Gminy Osiek

Placówki oświatowe

Organizacje pozarządowe i społeczne

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Wskaźniki realizacji:

Wskaźniki ilościowe:

- Liczba osób objętych programami aktywizacyjnymi i integracyjnymi.
- Liczba osób uczestniczących w szkoleniach zawodowych i doradztwie zawodowym.
- Liczba osób, które podjęły zatrudnienie po zakończeniu programu aktywizacji.
- Liczba działań lub inicjatyw z zakresu przedsiębiorczości społecznej uruchomionych w gminie.
- Liczba zorganizowanych spotkań i projektów partnerskich pomiędzy GOPS, PUP i organizacjami pozarządowymi.
- Liczba młodzieży uczestniczącej w zajęciach z zakresu przedsiębiorczości, wolontariacie lub targach pracy.

Wskaźniki jakościowe:

- Wzrost poziomu kompetencji społecznych i zawodowych uczestników programów.
- Poprawa sytuacji materialnej i samodzielności ekonomicznej rodzin objętych wsparciem.
- Zwiększenie poczucia sprawczości i motywacji wśród osób długotrwale bezrobotnych.
- Rozszerzenie lokalnej współpracy międzysektorowej w zakresie przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu.
- Wzrost świadomości młodzieży w zakresie znaczenia pracy i aktywności zawodowej dla rozwoju osobistego i społecznego.

CEL STRATEGICZNY III:

Wzmocnienie funkcjonowania rodzin i przeciwdziałanie przemocy domowej oraz rówieśniczej

Cele operacyjne i kierunki działań:

1. Wspieranie rodzin w prawidłowym wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

- Obejmowanie rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi wsparciem asystenta rodziny oraz specjalistyczną pomocą pracownika socjalnego.
- Prowadzenie pracy socjalnej z wykorzystaniem kontraktu socjalnego i indywidualnych planów.
- Inicjowanie grup wsparcia dla rodziców oraz lokalnych inicjatyw samopomocowych w środowisku zamieszkania.
- Wzmacnianie kompetencji wychowawczych rodziców poprzez warsztaty, poradnictwo rodzinne oraz współpracę pedagoga, psychologa i pracownika socjalnego.
- Prowadzenie działań profilaktycznych i edukacyjnych wśród rodzin przeżywających trudności wychowawcze, opiekuńcze lub ekonomiczne.

2. Rozwijanie systemu specjalistycznego wsparcia i poradnictwa dla rodzin w kryzysie.

- Tworzenie i utrzymanie placówek wsparcia dziennego (świetlice środowiskowe, kluby dla dzieci i młodzieży).
- Zatrudnianie i szkolenie wykwalifikowanej kadry pedagogicznej, psychologicznej i terapeutycznej w jednostkach gminnych.
- Stałe podnoszenie kompetencji zawodowych pracowników instytucji pomocowych poprzez udział w szkoleniach, superwizjach i konferencjach.

- Współpraca z organizacjami pozarządowymi oraz instytucjami spoza terenu gminy w zakresie pomocy psychologicznej, prawnej i terapeutycznej.
- Wypracowanie jasnych zasad współdziałania i wymiany informacji między instytucjami – w tym GOPS, szkołami, policją i oświatą – dla skutecznej interwencji w sytuacjach kryzysowych.
- Obejmowanie poradnictwem specjalistycznym rodzin, w których występują problemy opiekuńczo-wychowawcze, emocjonalne itp.

3. Wspieranie rozwoju dzieci i młodzieży poprzez poszerzanie oferty zajęć wychowawczych, rozwojowych i profilaktycznych.

- Tworzenie atrakcyjnych form spędzania czasu wolnego, wspierających rozwój emocjonalny i społeczny młodzieży.
- Rozwijanie i/lub utrzymanie infrastruktury sportowej, kulturalnej i rekreacyjnej sprzyjającej integracji i przeciwdziałaniu zachowaniom agresywnym.
- Wspieranie finansowe i organizacyjne organizacji pozarządowych oraz grup nieformalnych prowadzących działania edukacyjne i profilaktyczne.
- Opracowywanie i realizacja projektów edukacyjnych i kulturalnych współfinansowanych również ze środków zewnętrznych, w tym funduszy UE.
- Promowanie postaw równości, szacunku i współpracy rówieśniczej w szkołach i placówkach wychowawczych.

4. Wspieranie rodzin w trudnej sytuacji materialnej i socjalnej.

- Przyznawanie pomocy finansowej, rzeczowej i żywnościowej rodzinom objętym pomocą społeczną.
- Zapewnianie warunków do zaspokajania podstawowych potrzeb bytowych poprzez dystrybucję żywności, odzieży i organizację pomocy w naturze.
- Wspieranie rodzin w procesie usamodzielniania ekonomicznego poprzez doradztwo finansowe i pomoc w uzyskaniu świadczeń.
- Współpraca z instytucjami rynku pracy w zakresie aktywizacji zawodowej osób z rodzin zagrożonych ubóstwem i przemocą.

5. Przeciwdziałanie przemocy domowej i rówieśniczej oraz ograniczanie skutków uzależnień w rodzinie.

- Wzmacnianie działań Zespołu Interdyscyplinarnego oraz grup diagnostyczno-pomocowych w zakresie diagnozy i interwencji wobec przemocy.

- Zapewnienie dostępu do terapii rodzinnej, psychologicznej i uzależnień dla osób doznających przemocy i osób stosujących przemoc.
- Prowadzenie kampanii informacyjnych dotyczących rozpoznawania przemocy, reagowania i możliwości uzyskania pomocy.
- Organizowanie szkoleń i superwizji dla członków Zespołu Interdyscyplinarnego, pedagogów i wychowawców.
- Wspieranie dzieci z rodzin dotkniętych przemocą lub uzależnieniami poprzez zajęcia terapeutyczne i programy socjoterapeutyczne.
- Rozwijanie profilaktyki przemocy rówieśniczej i cyberprzemocy poprzez działania edukacyjne w szkołach i mediach lokalnych.

Czas realizacji

Działania podejmowane będą w sposób ciągły w latach 2026 – 2035.

Badanie wskaźników nastąpi po zakończeniu danego roku kalendarzowego. Dokonana zostanie analiza porównawcza danych w celu określenia tendencji społecznych (wzrost/spadek).

Finansowanie

Działania finansowane będą z budżetu samorządowego, dotacji, funduszy zewnętrznych m.in. funduszy Unii Europejskiej i innych programów resortowych, funduszy celowych, partnerów, sponsorów indywidualnych, organizacji pozarządowych itp.

Realizatorzy i partnerzy

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Osieku

Placówki oświatowe

Gminne Centrum Kultury Czytelnictwa i Sportu

Urząd Gminy Osiek

Zespół Interdyscyplinarny

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Organizacje pozarządowe i społeczne,
przedsiębiorcy lokalni

Wskaźniki realizacji:

Wskaźniki ilościowe:

- Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny i/lub kontraktem socjalnym.
- Liczba rodzin objętych pomocą i świadczeniami
- Liczba dzieci i młodzieży uczestniczących w zajęciach/programach profilaktycznych, wychowawczych i rozwojowych.
- Liczba rodzin objętych pomocą specjalistyczną (psychologiczną, pedagogiczną, prawną).
- Liczba interwencji Zespołu Interdyscyplinarnego i grup diagnostyczno-pomocowych
- Liczba kampanii informacyjnych i szkoleń dotyczących przeciwdziałania przemocy.
- Liczba przedsięwzięć, programów, inicjatyw itp.

Wskaźniki jakościowe:

- Wzrost kompetencji wychowawczych i opiekuńczych rodziców uczestniczących w programach wsparcia.
- Poprawa jakości relacji w rodzinach objętych pomocą.
- Zmniejszenie liczby przypadków przemocy domowej i agresji rówieśniczej zgłaszanych na terenie gminy.
- Wzrost poczucia bezpieczeństwa i dobrostanu psychicznego dzieci i młodzieży.
- Wzmocnienie lokalnej współpracy instytucji w zakresie przeciwdziałania przemocy i wspierania rodzin w kryzysie.

CEL STRATEGICZNY IV:

Ograniczenie zjawiska uzależnień i zachowań ryzykownych oraz poprawa zdrowia psychicznego i dobrostanu mieszkańców

Cele operacyjne i kierunki działań:**1. Wzrost skuteczności oddziaływań terapeutycznych i pomocowych wobec osób uzależnionych i ich rodzin**

- Zapewnienie dostępu do specjalistycznej pomocy terapeutycznej, psychologicznej i prawnej dla osób uzależnionych oraz ich rodzin, z uwzględnieniem dzieci.
- Kierowanie osób uzależnionych i współuzależnionych do placówek leczenia odwykowego oraz motywowanie do terapii.

- Organizowanie wsparcia dla dzieci i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych poprzez placówki wsparcia dziennego, świetlice środowiskowe i programy integracyjne, socjoterapeutyczne.
- Współpraca interdyscyplinarna pomiędzy instytucjami pomocowymi, oświatowymi i zdrowotnymi w zakresie rozwiązywania problemów uzależnień.
- Wzmacnianie roli Punktu Konsultacyjno-Terapeutycznego oraz GKRPA w zakresie koordynacji działań i kierowania do specjalistycznej pomocy.

2. Zwiększenie świadomości społecznej na temat zagrożeń i skutków uzależnień oraz promowanie zdrowego stylu życia

- Prowadzenie lokalnych kampanii społecznych na rzecz profilaktyki uzależnień, promujących życie wolne od nałogów i przemocy.
- Organizowanie warsztatów, szkoleń i zajęć edukacyjnych w szkołach dotyczących skutków używania alkoholu, nikotyny, dopalaczy i mediów cyfrowych.
- Wspieranie inicjatyw promujących zdrowy styl życia — aktywność fizyczną, rekreację, kulturę i sztukę jako alternatywę dla używek.
- Tworzenie warunków do rozwoju zainteresowań i talentów dzieci i młodzieży poprzez zajęcia sportowe, artystyczne i wolontariat.
- Prowadzenie działań edukacyjnych w zakresie uzależnień behawioralnych – Internetu, smartfonów, gier komputerowych – skierowanych do uczniów i rodziców.
- Współpraca z mediami lokalnymi i szkołami w zakresie kampanii informacyjnych o zdrowiu psychicznym i emocjonalnym.

3. Rozwój i integracja działań na rzecz zdrowia psychicznego mieszkańców

- Utworzenie lokalnego systemu wsparcia psychologicznego obejmującego dzieci, młodzież, dorosłych i seniorów.
- Współpraca z placówkami oświatowymi w zakresie profilaktyki depresji, zaburzeń odżywiania i przemocy rówieśniczej.
- Wspieranie rodzin osób z problemami psychicznymi poprzez poradnictwo, grupy wsparcia i działania integracyjne.
- Włączanie w działania profilaktyczne organizacji pozarządowych i parafii.

4. Promowanie postaw prozdrowotnych i proekologicznych w społeczności lokalnej

- Prowadzenie kampanii edukacyjnych na temat zdrowego żywienia, aktywności fizycznej i ochrony środowiska.

- Organizowanie wydarzeń lokalnych (pikniki, rajdy, dni zdrowia, akcje sprzątania) promujących aktywny i ekologiczny styl życia.
- Współpraca z placówkami oświatowymi i klubami sportowymi w zakresie promocji zdrowia i rekreacji.
- Wspieranie programów profilaktycznych dotyczących chorób cywilizacyjnych i uzależnień od substancji psychoaktywnych.
- Włączenie tematów ekologicznych i zdrowotnych do programów edukacyjnych szkół i przedszkoli.

Czas realizacji

Działania podejmowane będą w sposób ciągły w latach 2026 – 2035.

Badanie wskaźników nastąpi po zakończeniu danego roku kalendarzowego. Dokonana zostanie analiza porównawcza danych w celu określenia tendencji społecznych (wzrost/spadek).

Finansowanie

Działania finansowane będą z budżetu samorządowego, dotacji, funduszy zewnętrznych m in. funduszy Unii Europejskiej i innych programów resortowych, funduszy celowych, partnerów, sponsorów indywidualnych, organizacji pozarządowych itp.

Realizatorzy i partnerzy

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Osieku

Urząd Gminy Osiek

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Placówki oświatowe

Gminne Centrum Kultury Czytelnictwa i Sportu

Zespół Interdyscyplinarny

Organizacje pozarządowe i społeczne,

Wskaźniki realizacji

Wskaźniki ilościowe:

- Liczba osób uzależnionych i współuzależnionych objętych pomocą specjalistyczną.

- Liczba dzieci z rodzin dysfunkcyjnych uczestniczących w programach wsparcia i terapii.
- Liczba kampanii społecznych i programów profilaktycznych realizowanych w szkołach i instytucjach gminnych.
- Liczba osób korzystających z konsultacji psychologicznych i terapeutycznych.
- Liczba zorganizowanych zajęć/wydarzeń sportowych, kulturalnych i prozdrowotnych dla dzieci i młodzieży oraz dorosłych mieszkańców.
- Liczba wydarzeń ekologicznych i inicjatyw promujących zdrowy styl życia.

Wskaźniki jakościowe:

- Wzrost świadomości mieszkańców w zakresie zagrożeń związanych z uzależnieniami i zdrowiem psychicznym.
- Poprawa dobrostanu psychicznego i emocjonalnego dzieci, młodzieży i dorosłych.
- Zmniejszenie liczby przypadków uzależnień od alkoholu, nikotyny i zachowań behawioralnych.
- Zwiększenie uczestnictwa mieszkańców w działaniach profilaktycznych i prozdrowotnych.
- Wzmocnienie współpracy instytucji gminnych w zakresie zdrowia publicznego, profilaktyki i ekologii.

Ramy finansowe Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Osiek na lata 2026-2035

Na wstępie należy zaznaczyć, że szczegółowe określenie wysokości planowanych środków na realizację strategii nie jest możliwe ze względu na długi okres obowiązywania dokumentu, brak stałych, długookresowych źródeł finansowania oraz wielu zmiennych, jak np: sytuacja społeczna i gospodarcza, zmiany na rynku pracy, zmiany w programie „Rodzina 800 plus”, zmiany w zakresie dostępu do konkretnych świadczeń itp

Należy założyć, że źródłami finansowania lub współfinansowania przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w ramach Strategii będą m.in.: budżet Gminy, dotacje z budżetu państwa oraz środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, unijnych, programów celowych itp.

Ramy finansowe Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Osiek na lata 2026-2035 oszacowano na podstawie wykonania budżetu Gminy Osiek według poszczególnych działów a także w oparciu o procentową strukturę wydatków socjalnych i analizę porównawczą oceny zasobów pomocy społecznej na lata 2020 - 2024. W poniższej prognozie ujęto szacunkowo ryzyka finansowe takie jak zmianę prawa, wzrost wydatków czy inflację. Ramy finansowe Strategii zaplanowano wstępnie według poniższego harmonogramu:

**Ramy finansowe Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych
w Gminie Osiek na lata 2026-2035**

Rok	Ochrona zdrowia (dział 851)	Pomoc społeczna (dział 852)	Rodzina (dział 855)	Ogółem
2026	994 097 zł	2 308 538 zł	3 115 635 zł	6 418 270 zł
2027	1 013 979 zł	2 527 849 zł	3 224 682 zł	6 766 510 zł
2028	1 034 259 zł	2 767 995 zł	3 337 546 zł	7 139 799 zł
2029	1 054 944 zł	3 030 954 zł	3 454 360 zł	7 540 258 zł
2030	1 076 043 zł	3 318 895 zł	3 575 263 zł	7 970 200 zł
2031	1 097 563 zł	3 634 190 zł	3 700 397 zł	8 432 150 zł
2032	1 119 515 zł	3 979 438 zł	3 829 911 zł	8 928 864 zł
2033	1 141 905 zł	4 357 485 zł	3 963 958 zł	9 463 347 zł
2034	1 164 743 zł	4 771 446 zł	4 102 696 zł	10 038 885 zł
2035	1 188 038 zł	5 224 733 zł	4 246 291 zł	10 659 062 zł

Prognoza zmian w zakresie objętym Strategią

Prognoza zawiera szczegółowy obraz potrzeb, problemów i zasobów lokalnej społeczności, bazując na:

- analizie danych dotyczących sytuacji społecznej w ostatnich latach (tzw. diagnozie społecznej),
- obserwowanych kierunkach rozwoju, charakterystycznych zarówno dla kraju, regionu, jak i danej społeczności,
- przewidywanym okresie realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.

Na podstawie tych założeń przewiduje się, że realizacja celów strategicznych przyczyni się do zaktywizowania mieszkańców, co umożliwi im bardziej samodzielne, odpowiedzialne i skuteczne radzenie sobie z problemami. Realizacja planowanych zmian będzie możliwa dzięki zaangażowaniu wszystkich podmiotów działających w Gminie – instytucji publicznych, organizacji społecznych, lokalnych przedsiębiorców oraz samych mieszkańców.

Analiza obecnej sytuacji oraz czynników wewnętrznych i zewnętrznych wskazuje, że w nadchodzących latach Gmina Osiek będzie mierzyć się z równoległym występowaniem pozytywnych trendów społecznych oraz nowych wyzwań wynikających ze zmian stylu życia, technologii i kondycji psychicznej mieszkańców.

Na podstawie dostępnych danych i diagnozy społecznej prognozuje się następujące kierunki rozwoju i rezultaty zmiany sytuacji społecznej w Gminie Osiek:

1. Rezultaty edukacyjne i świadomościowe

- Stopniowe zwiększenie poziomu wiedzy mieszkańców, w tym dzieci, młodzieży i dorosłych, na temat zagrożeń wynikających z uzależnień chemicznych (alkohol, nikotyna, dopalacze) oraz behawioralnych (Internet, gry komputerowe, hazard).
- Wzrost świadomości w zakresie zdrowego stylu życia, prawidłowego odżywiania i znaczenia aktywności fizycznej dla zdrowia psychicznego i fizycznego.
- Wzmocnienie kompetencji nauczycieli, wychowawców i pracowników instytucji pomocowych w zakresie rozpoznawania problemów emocjonalnych, przemocy i uzależnień oraz podejmowania skutecznych działań profilaktycznych.
- Zwiększenie znajomości lokalnych form pomocy, w tym działalności GKRPA, Zespołu Interdyscyplinarnego, Punktu Konsultacyjno-Terapeutycznego oraz organizacji pozarządowych.
- Podniesienie poziomu świadomości ekologicznej mieszkańców w kontekście wpływu środowiska i zdrowia publicznego na jakość życia społeczności lokalnej.

2. Rezultaty społeczne i psychologiczne

- Zwiększenie dostępności i jakości wsparcia psychologicznego, terapeutycznego i mediacyjnego dla osób w różnym wieku, w tym dzieci, młodzieży, dorosłych i seniorów.
- Wzrost zaangażowania społecznego w działania integracyjne, wolontariat oraz inicjatywy budujące więzi międzypokoleniowe i sąsiedzkie.

- Ograniczenie skali przemocy domowej, agresji rówieśniczej i cyberprzemocy poprzez działania edukacyjne, mediacyjne i interwencyjne.
- Rozwój oferty zajęć profilaktycznych i alternatywnych form spędzania wolnego czasu dla dzieci i młodzieży, wspierających rozwój pasji i pozytywnych postaw.
- Wzmocnienie odporności psychicznej i kompetencji emocjonalnych mieszkańców, sprzyjających lepszemu radzeniu sobie ze stresem i problemami żywymi.

3. Rezultaty zdrowotne i profilaktyczne

- Obniżenie poziomu inicjacji alkoholowej, nikotynowej i behawioralnej wśród dzieci i młodzieży oraz zmniejszenie częstotliwości eksperymentowania z używkami.
- Zwiększenie liczby osób korzystających z programów profilaktyki zdrowotnej, poradnictwa dietetycznego i psychologicznego.
- Ograniczenie problemów zdrowotnych wynikających z nadużywania napojów energetycznych, nieprawidłowego żywienia oraz braku aktywności fizycznej.
- Wzrost świadomości mieszkańców na temat znaczenia profilaktyki zdrowia psychicznego i fizycznego w zapobieganiu uzależnieniom i zaburzeniom emocjonalnym.
- Poprawa jakości środowiska naturalnego poprzez rozwój działań prozdrowotnych, ekologicznych i edukacyjnych promujących czyste otoczenie i zdrowy tryb życia.

4. Rezultaty demograficzne i rodzinne

- Wzmocnienie funkcji opiekuńczo-wychowawczej rodzin poprzez rozwój programów wsparcia, doradztwa rodzinnego oraz edukacji rodziców.
- Zwiększenie liczby rodzin uczestniczących w działaniach aktywizujących i programach wspierających wychowanie dzieci oraz przeciwdziałanie ubóstwu i wykluczeniu społecznemu.
- Poprawa warunków życia rodzin w trudnej sytuacji poprzez zwiększenie dostępu do usług niepieniężnych i pomocy środowiskowej.
- Promowanie wartości rodzinnych, zdrowego stylu życia i odpowiedzialnego rodzicielstwa w społeczności lokalnej.
- W dłuższej perspektywie – stabilizacja tendencji demograficznych poprzez wspieranie rodzin, rozwój polityki prorodzinnej i tworzenie przyjaznych warunków do życia w gminie.

5. Rezultaty organizacyjne i systemowe

- Wzrost kompetencji pracowników instytucji samorządowych, oświatowych i pomocowych poprzez systematyczne szkolenia, superwizje i działania integrujące środowisko pracy.
- Zacieśnienie współpracy między szkołami, instytucjami pomocowymi, GKRPA, Zespołem Interdyscyplinarnym, organizacjami pozarządowymi i służbami mundurowymi.
- Usprawnienie koordynacji działań profilaktycznych, interwencyjnych i edukacyjnych w zakresie uzależnień, przemocy, zdrowia psychicznego i wykluczenia społecznego.
- Wzmocnienie mechanizmów monitorowania rynku alkoholu oraz skuteczności lokalnych działań kontrolnych i prewencyjnych.
- Utrzymanie elastycznego i reagującego na zmieniające się potrzeby systemu pomocy społecznej, zdolnego do szybkiego działania w sytuacjach kryzysowych, demograficznych i środowiskowych.

6. Rezultaty w zakresie wsparcia osób starszych i osób z niepełnosprawnością

- Zwiększenie dostępności usług opiekuńczych oraz specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób wymagających wsparcia.
- Dalszy rozwój i wdrożenie programów asystenckich (np. AOON) w celu podniesienia samodzielności i integracji społecznej osób starszych i niepełnosprawnych.
- Zapewnienie wsparcia w Domach Pomocy Społecznej, obejmującego opiekę całodobową oraz dostęp do usług pielęgnacyjnych i terapeutycznych.
- Zwiększenie liczby osób korzystających z usług opiekuńczych i programów wsparcia w celu poprawy jakości życia oraz ograniczenia izolacji społecznej.

7. Rezultaty w zakresie wsparcia rodzin pełniących funkcję opiekunów

- Wdrożenie systemu wsparcia dla rodzin opiekujących się osobami starszymi lub niepełnosprawnymi, obejmującego szkolenia, poradnictwo oraz doradztwo specjalistyczne.
- Zwiększenie dostępności usług odciążających i okresowych świadczeń opiekuńczych, zmniejszających obciążenie opiekunów i poprawiających warunki życia podopiecznych.
- Wzmocnienie kompetencji opiekunów w zakresie pielęgnacji, opieki długoterminowej i wsparcia psychospołecznego.
- Promowanie integracji społecznej rodzin opiekujących się osobami wymagającymi wsparcia oraz wzmacnianie sieci lokalnego wsparcia i współpracy z instytucjami pomocowymi.

Monitoring i ewaluacja w procesie wdrażania Strategii

Monitoring pozwala określić, czy strategia jest wdrażana zgodnie z przyjętymi założeniami i wskazuje, czy istnieje potrzeba wprowadzenia odpowiednich korekt, aby osiągnąć zakładane efekty. W praktyce system monitoringu polega na systematycznym zbieraniu, gromadzeniu i przetwarzaniu danych dotyczących stopnia realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, przy wykorzystaniu wskaźników monitoringowych, które pozwalają zmierzyć zmiany i porównać osiągnięte rezultaty z tymi, które zakładaliśmy. Monitorowanie SRPS powinno odbywać się na różnych poziomach strategii, tj. w kontekście zaplanowanych celów, działań, budżetu oraz rezultatów.

W celu stworzenia całościowego obrazu realizowanych działań na rzecz poprawy sytuacji w Gminie niezbędne jest tworzenie, przekazywanie i analizowanie corocznie poniższych sprawozdań:

- Oceny zasobów pomocy społecznej;
- Sprawozdanie z działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej;
- Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii;
- Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej;
- Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Wspierania Rodziny;
- Sprawozdanie ze współpracy Gminy Osiek z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego.

W latach obowiązywania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych do końca kwietnia każdego roku za rok poprzedzający każda jednostka, która współuczestniczy (jest odpowiedzialna lub jest partnerem) w realizacji celów sporządzi sprawozdania z realizacji wyżej wymienionych programów i projektów (dotyczących problemów społecznych) oraz osiągniętych rezultatów. Sprawozdania przekazywane będą do Ośrodka Pomocy Społecznej w Osieku jako do jednostki koordynującej, który po analizie przygotowuje i przedstawi raport z realizacji Strategii Radzie Gminy. Corocznie sporządzany będzie skrócony raport z realizacji Strategii (na podstawie oceny wskaźników realizacji Strategii w ramach poszczególnych działań).

Sprawozdania ze stopnia realizacji poszczególnych programów i projektów służyć będą bieżącemu monitoringowi realizacji Strategii oraz będą pomocne przy przeprowadzaniu ewaluacji Strategii, a także ewentualnej aktualizacji jej celów i kierunków działań.

Ewaluacja stanowi istotne narzędzie w diagnozowaniu problemów i potrzeb społecznych, wymagających większych nakładów w kontekście osiągnięcia założonych celów strategicznych. To źródło wiedzy niezbędnej do formułowania pogłębionych ocen wdrażania strategii.

W Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych ewaluacja powinna być traktowana jako element horyzontalny – występujący we wszystkich częściach strategii.

Ewaluacja ilościowa przeprowadzana będzie na podstawie analizy danych liczbowych pochodzących ze sprawozdań podmiotów zaangażowanych w realizację Strategii. Analiza ta określi poziom realizacji poszczególnych zadań.

Ewaluacja jakościowa polegała będzie na ocenie:

- efektywności wdrażania Strategii – (czy nakłady czasowe, ludzkie i finansowe zaangażowane w realizację działań są adekwatne do otrzymanych efektów?);
- skuteczności – (czy kierunki działań i realizowane w ich ramach zadania w zamierzony sposób prowadzą do osiągnięcia celów? Czy realizowane działania w sposób optymalny realizują cele Strategii?);
- trafności – (czy realizowane cele i kierunki działań Strategii są odpowiedzią na aktualne potrzeby mieszkańców Gminy?).

Analiza jakościowa pozwoli na ocenę skuteczności strategii w zakresie stosowanych form, funkcjonalności opracowanych procedur oraz ilości i jakości posiadanych zasobów, w tym finansowych.

Źródłem danych, które posłużą do ewaluacji będą dane statystyczne, sprawozdania z monitoringu, zestawienia, inne sprawozdania i raporty.

Ewaluacja pozwoli na ocenę skuteczności dokumentu w zakresie stosowanych form, funkcjonalności opracowanych procedur, a także ilości i jakości posiadanych zasobów, w tym również finansowych. Raporty monitoringowe, zawierające wnioski, sugestie i rekomendacje, pozwolą na ocenę skuteczności wdrażanej Strategii oraz dostarczą informacji co do konieczności podejmowania ewentualnych korekt lub aktualizacji strategii. Konieczność korekty działań strategicznych może wynikać również ze zmian uregulowań prawnych, społecznych, ekonomicznych bądź pojawienia się nowych możliwości pozyskiwania środków zewnętrznych.